

*Rapport fra flyvende attaché
mission til Bujumbura,
Burundi og Kinshasa,
Den Demokratiske Republik
Congo*

8. - 18. september 1999

København, oktober 1999

Oversigt over fact-finding rapporter
m.v. udgivet i 1999:

- *Rapport fra flyvende attaché mission til Georgien,*
februar 1999:1
- *Rapport fra nordisk fact-finding mission til Nairobi,*
Kenya og Middle Shabelle-regionen, Somalia,
april 1999:2
- *Rapport fra fact-finding mission Tjekkiet og Slovakiet,*
april 1999:3
- *Rapport fra flyvende attaché mission*
til Bujumbura Burundi,
juni 1999:4
- *Rapport fra fact-finding mission til Østslavonien,*
oktober 1999:5
- *Rapport fra flyvende attaché mission til Bujumbura, Burundi og Kinshasa*
Den Demokratiske Republik Congo,
oktober 1999:6

**Rapport fra flyvende attaché mission
til Bujumbura, Burundi og Kinshasa,
Den Demokratiske Republik Congo**

8. - 18. september 1999

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	4
A. BUJUMBURA, BURUNDI	5
1. OPDATERING AF SIKKERHEDSSITUATIONEN, MENNESKERETTIGHEDSFORHOLD OG POLITISKE FORHOLD I BUJUMBURA	5
1.1. Sikkerhedsforhold	5
1.2. Menneskerettighedsforhold	10
2. FORHOLD FOR ETNISK BLENDEDE ÆGTESKABER/SAMLEVENE	12
3. PASUDSTEDELSE: PROCEDURER OG MULIGHED FOR BESTIKKELSE	13
4. UDREJSEFORHOLD I BUJUMBURAS LUFTHAVN	16
5. UDSENDELSER	16
B. KINSHASA, DEMOKRATISKE REPUBLIK CONGO	17
1. DEN GENERELLE SIKKERHEDSSITUATION I KINSHASA	17
2. RISIKO FOR FORFØLGELSE AF MEDLEMMER AF POLITISKE PARTIER OG ANSATTE I MOBUTU-ADMINISTRATIONEN SAMT FORHOLD FOR ETNISKE GRUPPER	17
2.1. Medlemmer af politiske partier	17
2.2. Medlemmer af menneskerettighedsorganisationer	22
2.3. Ansatte under Mobutu-styret	23
2.4. Fængsler og militærdomstolen i Kinshasa	23
2.5. Etniske grupper og "udlændinge"	24
3. PASUDSTEDELSE: PROCEDURER OG MULIGHED FOR BESTIKKELSE	28
4. UDREJSEFORHOLD I KINSHASA LUFTHAVN	29
5. DOKUMENTER	29
6. UDSENDELSER	30
6.1. Tvangsmæssig udsendelse	30
6.2. Frivillig hjemrejse	31
KONSULTEREDE PERSONER, MYNDIGHEDER OG ORGANISATIONER	33
LITTERATUR	34
ANVENDTE FORKORTELSER	35

BILAGSFORTEGNELSE	37
BILAG 1	38
BILAG 2	44
BILAG 3	45
BILAG 4	47
BILAG 5	49
BILAG 6	50
BILAG 7	52
BILAG 8	53
BILAG 9	54

Indledning

Udlændingestyrelsen gennemførte i perioden 8. – 18. september 1999 en flyvende attaché mission til Bujumbura, Burundi og Kinshasa, Den Demokratiske Republik Congo (DRC). Tidligere på året gennemførte Udlændingestyrelsen en lignende mission til Bujumbura. Denne mission findes afrapporteret i Rapport fra flyvende attaché mission til Bujumbura, Burundi. 22. april – 4. maj 1999.

Delegationen til Burundi og DRC havde til opgave at belyse en række asylrelevante forhold i de to hovedstæder Bujumbura og Kinshasa.

Det bemærkes, at en del af de kilder, som delegationen har benyttet sig af, på grund af borgerkrigene i de to lande og den relativt spændte politiske situation i Bujumbura og i Kinshasa, anmodede om anonymitet. Dette forhold gjorde sig især gældende for kilder i internationale nødhjælps- og bistandsorganisationer, der i flere tilfælde henviste til, at man frygtede at få vanskeligheder i det fremtidige samarbejde med myndighederne, såfremt man offentligt kritiserede f.eks. menneskerettighedssituationen eller offentligt udtalte sig om de politiske forhold i landene. Derimod var flere menneskerettighedsorganisationer og -observatører mindre bekymrede for offentlighedsspørgsmålet. Delegationen gjorde samtlige kilder opmærksom på, at rapporten fra missionen ville blive offentliggjort på dansk og på engelsk eller evt. fransk.

Delegationen afholdt møder med relevante myndigheder i såvel Bujumbura som i Kinshasa, hvor disse også blev orienteret om formålet med delegationens besøg. Begge steder blev delegation budt velkommen, og på intet tidspunkt søgte myndighederne at lægge hindringer i vejen for delegationens undersøgelser. Delegationen kunne bevæge sig frit og uhindret omkring i de to hovedstæder. Sveriges repræsentationer i Bujumbura og Kinshasa arrangerede delegationens møder under opholdene og hjalp med en række praktiske spørgsmål. Det danske konsulat i Kinshasa stillede bil og chauffør til rådighed for delegationen. Delegationen opholdt sig i Bujumbura fra den 9. – 11. september og i Kinshasa fra den 13. – 16. september.

Missionen fandt i forbindelse med, at fredsforhandlinger mellem de stridende parter i borgerkrigen i Burundi netop var blevet genoptaget i Arusha, Tanzania efter en kortere udsættelse, og kort tid efter, at der den 31. august 1999 var blevet indgået en fredsaftale i Lusaka, Zambia mellem alle de stridende parter i konflikten i DRC.

Nærværende rapport er opdelt i to dele. Den første del vedrørende Bujumbura, Burundi er et tillæg til og opdatering af Udlændingestyrelsens tidligere rapport vedrørende Burundi, og anden del vedrørende Kinshasa, DRC belyser en række asylrelevante forhold i Kinshasa og til dels i den regeringskontrollerede del af DRC.

Udover oplysninger om sikkerheds- og menneskerettighedssituationen i de to byer indeholder rapporten oplysninger om etniske forhold, risiko for forfølgelse af medlemmer af politiske partier og ansatte i tidligere præsident Mobutu's administration, pasudstedelsesprocedurer, retsdokumenter, udrejseforhold og udsendelsesforhold for afviste asylansøgere.

Det bemærkes, at rapporten kun i meget begrænset omfang indeholder oplysninger om forholdene i de to lande generelt. Som nævnt ovenfor har delegationens opgave alene været at belyse forholdene i de to hovedstæder.

A. Bujumbura, Burundi

1. Opdatering af sikkerhedssituationen, menneskerettighedsforhold og politiske forhold i Bujumbura

1.1. Sikkerhedsforhold

En politisk observatør, der ønskede at være anonym, påpegede, at det er vanskeligt at vurdere sikkerhedssituationen i Bujumbura eller i Burundi i det hele taget, idet Burundi er i krise og borgerkrigen i landet ikke er afsluttet. Denne kilde og flere andre kilder, herunder en vestlig diplomatisk kilde, fremhævede dog to forhold, som spiller en afgørende rolle for sikkerhedssituationen i Bujumbura, nemlig den interne konflikt blandt tutsi-befolkningen i Bujumbura og den senere tids angreb af hutu-oprørere på flere af byens forstæder. Det bemærkes, at oprørsgrupperne i Burundi især består af forskellige hutu-militser.

Imidlertid anses den potentielle risiko for voldelige konflikter mellem moderate og ekstremistiske tutsi-grupper i byen som langt mere alvorlig end den potentielle risiko for voldelige konfrontationer mellem tutsi- og hutu-befolkningen som sådan.

Førstnævnte kilde uddybede dette ved at forklare, at der overordnet findes to markante politisk-ideologiske retninger blandt tutsi-befolkningen. Den ene retning står for forsoning og dialog mellem tutsi- og hutubefolkningen, mens den anden søger konfrontation med moderate tutsi- og hutumedlemmer, som den beskylder for at støtte oprørsgrupper i Bujumbura Rurale og andre steder i Burundi. Det er dog langt fra flertallet af befolkningen i Bujumbura, der er engageret i denne politiske konfrontation, men kilden understregede dog, at det ikke under de nuværende omstændigheder kan udelukkes, at ikke-ekstremistiske tutsier risikerer at blive overfaldet og dræbt af tutsi-ekstremister. Kilden konkluderede således, at der ikke er tale om en etnisk konflikt, men om et "internt politisk tutsi-problem" og tilføjede, at der generelt ikke er risiko for, at man bliver udsat for overgreb alene, fordi man tilhører hutu-befolkningen. Et hutu-medlem med nære forbindelser til tutsi-medlemmer kan imidlertid være i risiko for overgreb fra visse hutu-grubbers side. Den enkeltes sikkerhed i Bujumbura i høj grad afhængig af, hvor man befinder sig i byen. Således kan en person med moderate synspunkter – uanset etnisk tilhørsforhold – være i risiko for overgreb såfremt vedkommende opholder sig i et område af byen, der domineres af ekstremister.

Samme kilde oplyste, at en gruppe tutsi-ekstremister dagen før delegations ankomst til Bujumbura forsøgte at rekruttere andre, mere moderate tutsier til at deltage i et overfald på hutu-grupper i Bujumbura som hævn for et tidligere oprørsangreb på byen. De mere moderate tutsier afviste at deltage i dette angreb, og de fik støtte fra andre tutsi-grupper. Sammen advarede de militæret og hutu-befolkningen om det planlagte angreb. Militæret greb ind og skød varselsskud mod tutsi-ekstremisterne, som afstod fra angrebet. Kilden vurderer denne begivenhed som et positivt tegn på, at myndighederne og store dele af befolkningen ikke ønsker en konfrontation p.g.a. den seneste tids oprørsangreb. Begivenheden skal dog også ses som et udtryk for, at der er risiko for voldelige konfrontationer internt i tutsi-befolkningen og mellem hutu- og tutsi-befolkningen i Bujumbura.

Et andet forhold, som ifølge ovennævnte kilde truer stabiliteten og sikkerheden i Bujumbura er de seneste oprørsangreb på civile i Bujumburas forstæder. Disse angreb ramte især Bujumbura-forstæderne Musaga og Mutanga, den 27. og 28. august 1999, og anses af en FN-kilde som hævnangreb for militærets voldsomme reaktion på et tidligere oprørsangreb på civile i bydelen

Kanyusha i det sydlige Bujumbura den 10. og 11. august 1999. Militæret gennemførte efterfølgende flere aktioner mod oprørerne, hvorunder civile, som man mistænkte for at være oprørere eller støtte disse, blev dræbt. Det blev vurderet, at mellem 50 og 200 personer blev dræbt som følge af disse aktioner. Siden dette har militæret og ekstremistiske tutsi-grupper chikaneret og udplyndret beboerne i Kanyasha-bydelen. Kilden antog, at det var Hutu-militsen PALIPEHUTU der stod bag hævnangrebet.

Africa Confidential rapporterede imidlertid den 10. september, at der er gode grunde til at tro, at den radikale hutu-milits Forces pour la Défense de la Démocratie (FDD), som ledes af Jean-Bosco Ndayikengurukiye, står bag de seneste oprørsangreb. Samme kilde oplyste, at en sydafrikansk diplomatisk kilde antog, at der er ca. 10.000 FDD-oprørere i Burundi, DRC og Tanzania. En del af disse har modtaget træning af Zimbabwes tropper i nabolandet DRC, ifølge samme kilde (Africa Confidential, Vol. 40, No. 18, 10 September 1999, s. 4).

FN-kilden oplyste videre, at angrebene har skabt fornyet frygt i befolkningen, idet mange ikke tror på regeringens og militærets evne til og mulighed for at hindre oprørernes angreb på civile. Der blev i den forbindelse henvist til, at myndighedernes vilje til at forsvare byen mod oprørsangreb er intakt, men begrænses af de få økonomiske ressourcer, som myndighederne har til rådighed.

Kilden vurderede i øvrigt ikke at det var muligt at udtale sig om, hvorvidt oprørsgrupper vil være i stand til at erobre Bujumbura eller ej. Det ikke er muligt at vurdere oprørernes militære styrke og en entydig besvarelse af dette spørgsmål vil være ren spekulation. Oprørernes militære styrke er afhængig af dem, som finansierer dem, og der er mange internationale interesser i konflikten i Burundi, og i konflikterne i regionen i det hele taget.

En kilde i en international organisation, der ønskede anonymitet vurderede, at oprørerne måske nok vil kunne true stabiliteten i Bujumbura, men at langt den største trussel mod stabiliteten er risikoen for konflikter mellem forskellige tutsi-grupper i byen. Kilden gjorde opmærksom på, at det er karakteristisk, at oprørsangreb på Bujumbura og på f.eks. FN-køretøjer ude i landdistrikterne, oftest finder sted forud for nye runder af fredsforhandlinger i Arusha i Tanzania. Kilden afviste, at oprørerne vil være i stand til direkte at erobre Bujumbura eller foretage angreb på hele byen. De sporadiske angreb, der har fundet sted gennem den seneste tid kan alene skabe spændinger mellem forskellige politiske grupperinger i byen. Kilden påpegede i øvrigt, at oprørsangrebene til dels kan forklares med, at disse ikke er repræsenteret ved Arusha-forhandlingerne. Oprørerne ønsker med disse angreb at demonstrere, at de fortsat udgør en magtfaktor i Burundi. Af andre årsager til den fornyede oprørsangreb fremhævede kilden hævnmotiv som afgørende.

Den egentlige trussel mod sikkerheden i Bujumbura kommer, ifølge kilden, fra forskellige tutsi-grupper, som ikke har samme opfattelse af fredsprocessen i Burundi. Der er således eksempler på politisk motiverede mord begået af tutsier mod tutsier. Kilden understregede således, at der alene er spændinger mellem tutsi-grupper med forskelligt syn på Arusha-forhandlingerne. Det blev forklaret, at mange tutsi-intellektuelle med mere moderate synspunkter befinder sig i bydelen Mutanga i det nordøstlige Bujumbura. Disse frygter især ekstremistiske tutsi-bevægelser og det tutsi-dominerede militær.

Ovennævnte kilde vurderede dog, at situationen i dag er anderledes end tidligere, idet Burundi i dag befinder sig ved et vendepunkt i Arusha-forhandlingerne. Det er planen, at disse forhandlinger skal være afsluttet inden årets udgang. Situationen vanskeliggøres imidlertid af en række forhold, såsom

dårlig økonomisk situation som følge af embargoen og fraværet af international økonomisk bistand. Kilden oplyste tillige, at de fleste af parterne i Arusha-forhandlingerne har "blod på hænderne".

Vedrørende den interne fredsproces og Partnerskabs-aftalen (se Rapport fra flyvende attaché mission til Bujumbura, Burundi, 22. april – 4. maj 1999, s. 7 ff.) vurderede kilden, at der ikke er tale om en egentlig forsoning, idet centrale dele af magten stadig befinder sig i hænderne på Burundis militær, samt at alle betydende tutsi-ledere stammer fra det sydlige Burundi, dvs. fra Bururi. Kilden kunne oplyse, at det er tydeligt, at militæret er interesseret i at skille sig af med præsident Pierre Buyoya, idet de anser denne som en fiasko. Militæret ser gerne, at præsidenten går frivilligt, men det er der hidtil ikke noget der tyder på at denne gør. Kilden vurderede, at der, såfremt præsidenten forbliver ved magten, er risiko for stigende usikkerhed i Burundi. Dette skyldes bl.a., at militæret frygter, at det internationale samfund ikke vil yde bistand til Burundi, så længe landet har en præsident med "blod på hænderne".

Kilden forklarede videre, at denne for at par uger siden havde været pessimistisk, hvad angår den politiske udvikling i Burundi, men at der nu var grundlag for en mere optimistisk holdning. Dette skyldes, at der er tegn på, at præsident Buyoya vil forlade sin post. Kilden mente, at præsidenten ikke vil være i stand til at fastholde magten, samt at denne måske vil gå af frivilligt. Når dette sker, vil der kunne skabes grundlag for en forsoning mellem hutu- og tutsi-befolkningen. Et usikkerhedsmoment i dette er dog, at der findes en trussel fra Rwanda, idet ca. halvdelen af oprørerne kommer fra Rwandas hutu-befolkning.

En vestlig diplomatisk kilde samt flere anonyme kilder afviste ovenstående udtalelser på det bestemteste, og vurderede, at præsident Buyoya er en pragmatisk leder, hvis tilstedeværelse har været en afgørende forudsætning for den positive udvikling hen imod forsoning og fred i landet gennem de seneste par år. De samme kilder frygtede alvorlige voldelige konflikter, såfremt præsident Buyoya i den nuværende situation går af eller presses bort fra præsidentembedet. De havde endelig vanskeligt ved at forestille sig et realistisk alternativ til den nuværende præsident, idet det ud fra et tutsi-synspunkt nødvendigvis må være en person fra det sydlige Burundi, der evt. bør overtage præsidentposten. Der findes der dog ikke nogen egnet kandidat, som militæret eller andre tutsi-grupper kan pege på.

Præsidenten for menneskerettighedsorganisationen La Ligue Burundaise des Droits de l'Homme "ITEKA", Christophe Sebundandi gjorde opmærksom på, at et af problemerne med Arusha-forhandlingerne er, at der ikke er nogen større enighed mellem de forskellige parter, der er repræsenteret ved forhandlingerne. Således er såvel hutu-partiet Front pour la Démocratie au Burundi (FRODEBU) og tutsi-partiet Union pour le Progrès National (UPRONA) splittede.

FRODEBU er splittet i mindst to hovedgrupper, hvoraf den ene støtter ekspræsident Ntibantuganya, Burundis nuværende vicepræsident, og præsidenten for Nationalforsamlingen. Denne gruppe ønsker en konfrontationskurs og beskylder den anden kompromissøgende gruppe, der ledes af Nzoji Bugami, for at sælge ud til tutsi-politikere for selv at få del i magten.

UPRONA er ligeledes splittet i flere grupper. Den ene hovedgruppe befinder sig tæt på præsidentembedet og deltager i Arusha-forhandlingerne. Gruppen ledes af Burundis uddannelsesminister. Den anden hovedgruppe ledes af Mukasi, tidligere præsident for UPRONA og er i opposition til førstnævnte gruppe. Gruppen deltager ikke i Arusha-forhandlingerne og er modstandere af Partnerskabs-aftalen.

Sebundandi vurderede, at det er denne splittelse i såvel FRODEBU som i UPRONA, der er afgørende for, at sikkerhedssituationen i Burundi må anses som skrøbelig. For at stabilisere landet politisk har regeringen foreslået en 10-års overgangsperiode, hvor den nuværende præsident skal sidde på posten de næste 5 år. Derefter skal der vælges en ny præsident. Den radikale del af FRODEBU-oppositionen er ikke enige i dette og hævder, at de allerede nu har en egnet kandidat til præsidentposten. Den politiske situation er således spændt.

Siden juni 1999 er sikkerhedssituationen omkring Bujumbura ifølge Sebundandi blevet forværret. Oprørsgruppernes angreb på hovedstadens 3 indfaldsveje (hovedveje) har medført, at ca. 40 personer er blevet dræbt i perioden juni-juli 1999. De sidste 4 uger er angrebene taget til i styrke og der er forekommet angreb på Bujumburas forstæder, hvor civile, herunder børn og kvinder er blevet dræbt og huse brændt ned. Angrebene har også ramt fabrikker i området Disse angreb har fundet sted syd, øst og nord for byen. Ligesom de øvrige kilder vurderede Sebundandi, at disse angreb har øget spændingerne i Bujumbura og skabt frygt hos den civile befolkning. I visse bydele har befolkningen dannet vagtværn med henblik på at kunne beskytte beboerne mod angreb. Dette viser, at befolkningen ikke stoler på, at myndighederne er i stand til at beskytte den. Sebundandi gjorde dog samtidig opmærksom på, at militæret har gjort sig anstrengelser for at fordrive og nedkæmpe oprørerne i Bujumbura Rurale. Et alvorligt problem er, at visse tutsi-grupper mistænker hutu-grupper for at støtte oprørerne. Denne situation kan risikere at udvikle sig til en voldelig konfrontation mellem tutsi- og hutu-grupper. Sebundandi oplyste, at der kan spores en vis frygt i Bujumbura, idet blot rygter om tilstedeværelse af oprørere kan få folk til at flygte fra et område i panik. Dette skete f.eks. for nylig på en markedsplads, hvor en kvinde pludselig råbte, at der befandt sig oprørere i nærheden.

Sebundandi understregede, at konflikten i Burundi er mere kompliceret end forholdet mellem tutsi- og hutu-befolkningerne lader en forstå. Der er interne politiske splittelser i de to etniske grupper, hvilket komplicerer billedet betydeligt. Han kunne endelig oplyse, at regeringens popularitet netop nu er helt i bund. Dette er især udpræget hos hutu-befolkningen, som bl.a. beskylder regeringen for manglende evne til at beskytte den civile befolkning mod overgreb fra oprørere og militær og til at udvikle landets økonomi og fjerne korruptionen i landet. Desuden er visse tutsi-grupper utilfredse med fredsprocessen, og de henviser til den seneste tids oprørsangreb som udtryk for regeringens svaghed. Sebundandi anså samlet disse forhold som en alvorlig trussel mod fredsprocessen i Burundi.

Sebundandi fremlagde et åbent brev fra "ITEKA", dateret den 12. august 1999. Brevet er stilet til den politiske ledelse i Burundi, og giver udtryk for "ITEKA"s bekymring over udviklingen i landet (bilag 1).

En FN-kilde karakteriserede den nuværende sikkerhedssituation i Bujumbura som generelt dårlig. Kilden henviste til oprørsangrebene på markedspladserne i Ruzibi og Kanyosha den 11. august i år, hvor militæret efterfølgende gennemførte en større operation og angiveligt dræbte mere end 100 civile, og plyndrede og ødelagt et større antal boliger. FN's generalsekretær fordømte disse handlinger.

FN-kilden oplyste videre, at oprørere angreb Musaga den 20. august i år som hævn for militærets angreb på Ruzibi og Kanyosha tidligere på måneden. Ved oprørsangrebet den 20. august blev der dræbt ca. 50 personer, hvoraf de 20 ifølge regeringen var oprørere. Dette angreb destabiliserede

sikkerhedssituationen i Bujumbura, og angrebet kom som en overraskelse for såvel myndigheder som civile.

Sebundandi kunne oplyse, at det ikke er unormalt, at oprørerne forud for et angreb på civile fremsender advarselsbreve for dermed at sprede skræk og rædsel blandt befolkningen. Dette skete f.eks. forud for angrebet på Musaga. Musaga-forstaden ligger ganske nær flere militærlejre i udkanten af det sydlige Bujumbura, og dette område er hovedsagelig beboet af tutsi-medlemmer. Ved dette angreb blev ca. 30 civile dræbt og ca. 10 huse nedbrændte.

Ovennævnte FN-kilde oplyste, at befolkningen i visse områder af Bujumbura nu kræver ret til at bevæbne sig for at kunne forsvare sig mod oprørsangreb, da de mener, at myndighederne ikke er i stand til at beskytte dem. Derfor bærer mange civile allerede i dag våben, hvilket udgør et sikkerhedsproblem i Bujumbura. Byen er til en vis grad opdelt i etniske bydele, og der er nu frygt for, at bevæbnede civile kan gå til angreb på hinanden. Dette er ikke sket endnu, men enkelte personer er dog blevet dræbt som følge af spændingerne i byen.

Africa Confidential rapporterede den 27. august 1999, at lederen af den private tutsi-milits Puissance d'Autodéfense-Amasekyana, Diomède Rutamucero, var blevet arresteret den 26. juli. Rutamucero havde forsvaret sig over for myndighederne med, at den civile befolkning har behov for at kunne forsvare sig selv, idet sikkerheden var blevet forringet. Samme kilde oplyste desuden, at "ITEKA" den 12. august havde beklaget sig over, at oprørsangreb havde forringet sikkerheden flere steder i landet, herunder i de tidligere fredelige provinser Rutana og Ruyigi. Burundis forsvarsminister havde tidligere på måneden indrømmet, at der var sket en optrapning af volden, og at dette skyldes forberedelserne til den kommende runde af Arusha-forhandlinger (AC, Vol. 40, No. 17, 27 August 1999, s. 8).

FN-kilden oplyste videre, at der også tidligere på året, dvs. i slutningen af juni og i begyndelsen af juli var uro i Bujumbura Rurale. Denne uro forklarede kilden med, at der var Arusha-forhandlinger i gang samt, at nationen skulle fejre sin uafhængighedsdag. Oprørerne ønskede at markere sig som en magtfaktor i landet og gennemførte et antal angreb i Bujumbura Rurale. Situationen skærpes nu yderligere af, at der er et stort pres, også internationalt, på regeringen for at få afsluttet Arusha-forhandlingerne.

FN-kilden frygter, at situationen skal udvikle sig yderligere i negativ retning, såfremt oprørsangrebene fortsætter. Kommer det til yderligere væbnede konflikter mellem oprørere og militær, er der fare for, at bevæbnede grupper af civile vil komme i konflikt med hinanden i Bujumbura. Kilden opstillede følgende scenarier: hutu mod tutsi, tutsi mod tutsi og hutu mod hutu.

Sammenfattende vurderede FN-kilden, at befolkningen er mere frygtsom i dag end for 3 måneder siden, dette til trods for, at regeringen hævder, at den kan og vil forsvare befolkningen mod oprørsangreb. Problemet er, at mange mennesker ikke stoler på dette. Alene Bujumburas geografiske udstrækning med forstæder og bebyggelser beliggende i bakkerne rundt om byen og tæt på skov- og landbrugsområder gør det vanskeligt at beskytte samtlige byens indbyggere og bydele mod sporadiske oprørsangreb. I dag koordineres alle sikkerhedsspørgsmål af militæret i Bujumbura, men kilden understregede, at der ikke er erklæret undtagelsestilstand i hovedstaden. Kilden afviste på det bestemteste, at der er risiko for, at oprørerne vil være i stand til at erobre Bujumbura, men de kan medvirke til at destabilisere sikkerhedssituationen og dermed skabe grundlag for spændinger mellem befolkningsgrupperne i byen.

FN-kilden kunne ikke udtale sig om en risikoen for at et eventuelt militærkup i Burundi, men oplyste, at der kan spores en vis utilfredshed med situationen hos dele af militæret. Nogle militære ledere er allerede blevet udskiftet med andre, men det er vanskeligt at få oplysninger om de interne forhold og om eventuelle spændinger internt i militæret.

Journalist Alexis Sinduhije, der er korrespondent for Reuters Bureau i Bujumbura, fandt det utænkeligt, at oprørerne ville være i stand til at erobre Bujumbura. De har ikke ressourcer til dette, og han betegnede oprørernes aktiviteter som et "irritationsmoment". Det som sker nu blev betegnet som en slags "2. reorganisering af oprørerne", og har sin baggrund i de kommende Arusha-forhandlinger, der snart planlægges afsluttet, og borgerkrigens forløb i nabolandet DRC. Sinduhije oplyste, at oprørerne får sine økonomiske midler fra bl.a. regeringerne i DRC og Zimbabwe.

Til trods for denne eksterne støtte påpegede Sinduhije, at oprørerne står over for en række alvorlige problemer: de mangler økonomiske midler, de har ingen uddannede ledere til at organisere oprøret og lede befolkningen, og endelig er de ikke ledet af nogen ideologi, men blot drevet frem af et følelsesmæssigt og etnisk betinget had. Det absolut centrale problem i Burundi er, hvad Sinduhije betegnede som "hutu-befolkningens traditionelle eksklusion fra magten i landet".

1.2. Menneskerettighedsforhold

Som et eksempel på den manglende retssikkerhed i Burundi kunne en vestlig diplomatisk kilde oplyse, at der netop er fremkommet oplysninger om en person, der i 3 år har siddet fængslet alene, fordi han havde færdedes ude kort efter det klokkeslet om aftenen, hvor udgangsforbudet trådte i kraft. I fængslet var han blevet glemt og først for nylig løsladt.

Sinduhije vurderede, at de som i dag flygter ud af Burundi må anses som økonomiske flygtninge. Der er ikke borgerkrig i hele landet, og Sinduhije vurderede, at det er mere sikkert at opholde sig i Bujumbura end i f.eks. Nairobi.

Sebundandi oplyste, at der er flere eksempler på, at studerende i Bujumbura forlader landet for at søge asyl. Dette finder sted med henblik på at kunne studere i udlandet fremfor i Burundi.

Ligesom under delegationens tidligere besøg i Burundi gjorde Sebundandi opmærksom på, at de menneskerettighedskrænkelser, der finder sted i Burundi især begås af embedsfolk på mellemniveau og af militærfolk på lavere niveau. Der findes desuden en såkaldt "negativ solidaritet" blandt dem, som krænker menneskerettighederne, dvs. at myndighedspersoner, f.eks. militærpersoner dækker over kolleger, som har begået menneskerettighedskrænkelser. Dette betegnede Sebundandi som et alvorligt problem i dagens Burundi.

Sebundandi pegede på en række forhold, som kan illustrere, hvorledes menneskerettighederne krænkes i Burundi. Han gjorde opmærksom på, at personer, der har andre synspunkter end regeringen, kan have grund til at føle sig usikre og direkte være i fare. Dette gælder, uanset om man er hutu eller tutsi.

Journalister tilhørende tutsi-befolkningen er i risiko for at blive fængslet, såfremt de kritiserer regeringens politik. Dette gælder også journalister, der har afvigende synspunkter, hvad angår spørgsmålet om folkemordet i Burundi. For eksempel blev UPRONA-medlemmet Mukazi fængslet på denne baggrund.

Der findes også eksempler på, at menneskerettighedsaktivister og medlemmer af andre civile organisationer er blevet fængslet for deres kritik af myndighederne, f.eks. i forbindelse med korruptionsskandaler eller militære forhold. Dette gælder, uanset om man er hutu eller tutsi. Der findes ikke nogen åben debat om hærens forhold. Sebundandi betegnede hærens forhold som et tabu-emne. Han gjorde opmærksom på, at menneskerettighedsorganisationen "ITEKA" har udviklet egne strategier for at blive opfattet som en selvstændig organisation, der ikke nødvendigvis er regeringsfjendtlig eller direkte modstander af regeringen.

Af øvrige personer, der eventuelt kan anses at være i risiko for overgreb er bl.a. personer inden for militæret, herunder personer, der besidder viden om kuppet mod præsident Ndadaye i 1993. På denne baggrund blev 2 officerer dræbt i under deres fængselsophold for ca. 1 år siden. De blev begge dræbt af militært personel ved fængslet, som påstod, at dette skete under et flugtforsøg. En tredje officer er nu løsladt, men er blevet angrebet i alt 3 gange af bevæbnede personer, muligvis personer tilhørende den gruppe, der planlagde attentatet mod Ndadaye. Soldaten lever i dag under militær beskyttelse.

Der er også eksempler på politisk motiverede mord. Disse kan også finde sted mellem forskellige fraktioner indenfor samme parti. Sebundandi oplyste således, at to personer tilhørende den moderate Nzoji Bugami-gruppe i FRODEBU for nylig blev dræbt af ukendte gerningsmænd. Muligvis er gerningsmændene tilknyttet ekspræsident Ntibantunganya's FRODEBU-gruppe, som støtter en konfrontationskurs over for tutsi-befolkningen og dens politikere.

Den skærpede sikkerhedssituation i Bujumbura Rurale har endvidere medført, at myndighederne er meget opmærksom på personer, som man mistænker for at samarbejde med oprørerne. For eksempel kan et hutu-medlem risikere at blive tilbageholdt ved en militær kontrolpost. Personen vil blive afkrævet at fremvise et ID-kort og kan vedkommende ikke det, vil vedkommende blive afkrævet en sum penge. Er vedkommende ikke i stand til at betale, er der risiko for at blive anholdt, og vedkommende kan risikere at "forsvinde". Sebundandi gjorde dog i samme forbindelse opmærksom på, at truslen mod hutu-medlemmer med indgåelsen af "Partnership-aftalen" er reduceret betydeligt. Tidligere blev mange hutu-medlemmer anset af militæret for at støtte oprørerne. En sådan situation kan dog genopstå, såfremt oprørerne fortsætter deres angreb på bl.a. civile i Bujumbura. Desuden gjorde Sebundandi det klart, at der er en lang række eksempler på, at ingen ved hvem der har stået bag overgrebene, og derfor kan man sige, at enhver person dybest set er i risiko for at blive udsat for overgreb.

Retssikkerheden er særdeles ringe, bl.a. på grund af den høje grad af straffrihed, korrupte eller inkompetente dommere og et dårligt fungerende retssystem i landet. Det er således relativt let at bestikke dommere og dermed slippe for straf.

Sebundandi forklarede ovenstående problemer med, at regeringen i Burundi ikke er en homogen eller sammenhængende størrelse. Han illustrerede dette med, at landets minister for menneskerettigheder viser vilje til at fremme menneskerettighederne i Burundi, og at denne har kritiseret militæret for dets handlinger. Ministeren er dog på denne baggrund blevet truet af visse kræfter i militæret, hvilket bl.a. har medført, at han i højere grad end tidligere nu fokuserer på at mobilisere befolkningen til støtte til menneskerettighederne i landet fremfor at kritisere regeringen for krænkelser på menneskerettighedsområdet. Sebundandi gjorde dog opmærksom på, at der er mange kræfter i regeringen, som støtter menneskerettighedsministeren og dennes aktiviteter. Der er således ikke nogen klar eller sammenhængende strategi fra regeringens side vedrørende

menneskerettighederne i landet. Således har "ITEKA" selv oplevet forsøg på at begrænse organisationens aktiviteter fra visse dele af regeringen.

Sebundandi forklarede, at dette problem også afspejles i landets administration, hvor der ligeledes findes to niveauer. På det højeste niveau har "ITEKA" fuld opbakning og herfra gives organisationen fuld ret til at gennemføre sine aktiviteter. På lavere niveau i administrationen, det vil bl.a. sige i visse kredse i militæret og i den lokale administration, er der imidlertid en tydeligt negativ opfattelse af "ITEKA"s aktiviteter, herunder undersøgelser af menneskerettighedskrænkelser. Sebundandi illustrerede dette med et eksempel: i én af Bujumburas forstæder var en lokal myndighedsperson mistænkt for at have ladet modstandere forsvinde. Dette skete for ca. 2 år siden. "ITEKA" har undersøgt sagen, men har ikke endnu ikke udvirket, at myndighederne har taget sagen op. Den omtalte myndighedsperson sidder stadig på sin post.

På den positive side nævnte Sebundandi, at der nu er etableret undervisning af militærfolk i menneskerettigheder. Sebundandi blev af militærets øverste ledelse selv inviteret til at forestå denne undervisning. Undervisningen er foregået uden nogen form for indblanding fra den militære ledelse eller andre. Således har Sebundandi problemfrit kunnet præsentere militæret for alle de krænkelser af menneskerettighederne som "ITEKA" har kunnet registrere at personer i militæret har stået bag. Sebundandi tilføjede, at også andre organisationer træner militæret i menneskerettigheder, herunder menneskerettighedsorganisationen Association Nationale pour la Communication et l'Education aux Droits l'Homme (ACEDH) og FN's menneskerettighedskontor Office du Haut Commissaire des Droits de l'Homme (OHCDH) i Bujumbura.

Der er i dag et stort ønske i den militære ledelse om at forbedre soldaternes adfærd i felten. Der er en tendens til, at militæret i højere grad end tidligere forstår, at der kan findes andre strategier end den rent militære. Dog er der stadig grupper inden for militæret, som står for en hårdere linje og som alene søger militære løsninger på Burundis problemer.

2. Forhold for etnisk blandede ægteskaber/samlevende

En politisk observatør i Bujumbura, som ønskede anonymitet, oplyste, at etnisk blandede ægteskaber kan medføre problemer for de involverede parter. Denne fokus på etnisk baggrund er ifølge kilden af nyere dato og var ikke fremherskende, da der var fred i Burundi. Dengang var en given persons etniske baggrund ikke relevant.

En anonym vestlig diplomat påpegede tillige, at etniske blandede ægteskaber kan medføre problemer for de pågældende.

Sebundandi oplyste, at etnisk blandede ægteskaber særligt var et problem i starten af krisen i 1994, hvor etnisk tilhørsforhold var den afgørende faktor, som folk i almindelighed identificerede hinanden ved. Sebundandi oplyste, at "ITEKA" i perioden 1994-95 – hvor der fandt en etnisk udrensning sted i Bujumbura – hjalp mange personer i blandede ægteskaber til at flygte ud af landet. Forholdene for parterne i et blandet ægteskab er normalt ikke et problem, men i skærpede situationer (som den i 1994-95) risikerede personer i blandede ægteskaber at blive anset for at tilhøre den ene eller den anden etniske gruppe uanset personernes faktiske etniske tilhørsforhold. Det vil sige, at de involverede i princippet kunne få problemer med såvel den etniske gruppe, som vedkommende réelt tilhørte og den gruppe, som vedkommendes ægtefælle tilhørte.

Sebundandi præciserede, at parterne i etnisk blandede ægteskaber i krisesituationer vil risikere problemer, for eksempel ved, at de berørte personer af deres egen etniske gruppe mistænkes for at sympatisere med den anden etniske gruppe.

Den politiske observatør og Sebundandi oplyste samstemmende, at børn af blandede ægteskaber anses for at tilhøre faderens etniske gruppe. Den politiske observatør tilføjede, at børn af etnisk blandede ægteskaber og ægtefællerne selv kan få problemer med tutsi- eller hutuekstremister. Disse familier risikerer at blive chikaneret og i nogle tilfælde pryglet eller dræbt.

Problemet kan ifølge samme kilde ligeledes bestå i, at parterne får problemer med deres egen familie, som ikke kan acceptere et etnisk blandet ægteskab. Den manglende accept kan blandt andet skyldes, at familien frygter repressalier fra ekstremister af den ene eller anden etniske baggrund på grund af deres familiemedlems ægteskab med en person fra den anden etniske gruppe.

Kilden oplyste desuden, at denne har eksempler på, at den mandlige part i et blandet ægteskab har slået sin egen ægtefælle ihjel på grund af hendes etniske baggrund. Kilden tilføjede, at myndighederne ikke er i stand til at beskytte folk imod den chikane, som kan opstå på grund af for eksempel etnisk blandede ægteskaber. Sebundandi henledte ligeledes opmærksomheden på, at der er eksempler på, at tutsi-kvinder er blevet sendt bort eller endog dræbt af deres hutu-ægtemand.

Som eksempler på de problemer, som kan opstå hvad angår etnisk blandede ægteskaber nævnte Sebundandi, at der findes kvarterer, særligt arbejderkvarterer, hvor personer, som lever i et etnisk blandet ægteskab, holder lav profil eller endog flytter til andre bydele for at undgå problemer. I provinsen er situationen værre, idet det i hutu-dominerede regioner kan være umuligt for ægtefæller af forskellig etnisk herkomst at leve sammen, dvs. at tutsi-kvinder ikke har mulighed for at leve sammen med deres hutu-mand, men må søge beskyttelse i regeringskontrollerede lejre.

Sebundandi oplyste endelig, at personer i etnisk blandede ægteskaber ikke i de seneste 2 år har været udsat for problemer af den årsag, men understregede, at problemet pludselig kan opstå igen, såfremt spændingerne i Bujumbura øges. Han tilføjede, at dette ikke er et problem i dag, og oplyste, at såvel "ITEKA" som myndighederne aktivt søger at hindre at de etniske spændinger skal genopstå i Bujumbura. Man kan generelt færdes frit omkring i Bujumbura uanset etnisk baggrund, og kilden vurderede, at der fortsat hersker en rimelig ro og orden i byen. Sebundandi oplyste, at personer i etnisk blandede ægteskaber lever forholdsvis anonymt i det centrale Bujumbura uden problemer i øvrigt.

Det bemærkes, at ingen kilde under den netop afsluttede mission af sig selv nævnte etnisk blandede ægteskaber som et særligt problem. Delegationen anmodede allerede under missionen til Bujumbura i april – maj 1999 flere kilder, herunder menneskerettighedsorganisationer, om at identificere eventuelle risikogrupper i hovedstaden, men etnisk blandede ægteskaber blev ikke nævnt i den forbindelse.

3. Pasudstedelse: procedurer og mulighed for bestikkelse

Colonel Gérard Cishahayo, Directeur Général, Ministère de l'Intérieur et de la Sécurité Publique, Police de l'Air, des Frontières et des Etrangers (PAFE) oplyste, at alle burundiere har ret til at få udstedt pas. Han tilføjede, at personer, som har konkrete planer om udlandsrejse efter ansøgning som udgangspunkt får udstedt pas. Undtagelser omtales længere nedenfor.

Kilden oplyste endvidere, at ansøgeren skal personligt henvende sig til PAFE i Bujumbura, hvor en ansøgningsblanket om udstedelse af pas udfyldes af ansøger (bilag 2). Desuden udfylder myndigheden et blåt oplysningskort med oplysninger om ansøgers personlige forhold (bilag 3). Kontoret i Bujumbura er det eneste sted i Burundi, hvor pasansøgning kan indgives. Sammen med ansøgningsblanketten skal ansøgeren fremlægge følgende personlige dokumenter:

- ID-kort (udstedes af myndighederne i den kommune, hvor ansøgeren har bopæl)
- Bopælsattest, som dokumenterer, hvor ansøger har bopæl
- Arbejdsgiver-erklæring (som dokumenterer, hvor ansøger i givet fald har arbejde) Studerende skal fremlægge studiebevis.

Colonel Cishahayo påpegede, at der, hvad angår rubrikken "beskæftigelse" i pasansøgningsblanketten, kan være kategorier af beskæftigelse, som medfører, at den pågældende ansøger skal fremlægge yderligere dokumenter.

Efter indgivelse af ansøgningen inklusive de ovenfor nævnte dokumenter registreres ansøgningen af chefen for det kontor, som personligt modtager ansøgere. Denne vurderer endvidere, hvorvidt de fremlagte dokumenter er ægte og gyldige. Efter denne verifikation af dokumenterne sendes ansøgningen til et andet kontor - Chancelleri de l'Immigration - hvor dokumenterne endnu en gang verificeres, før ansøgningen sendes til det kontor - Bureau de titre de voyage - som foretager selve udstedelsen af passet. Endelig fremsendes det udstedte pas til PAFE's Directeur Général, Colonel Cishahayo, som underskriver passet, hvorefter det forsynes med et stempel.

Derefter kan ansøgeren afhente sit pas hos PAFE. Hvis ansøgeren selv er forhindret i at møde op, kan passet afhentes på ansøgers vegne af en anden mod forevisning af fuldmagt fra ansøger.

Kilden påpegede, at man som ansøger skal angive en grund til sin udlandsrejse for at få udstedt pas. Det præciseredes, at ansøgeren skal dokumentere, at vedkommende rent faktisk skal rejse til udlandet. Han henviste i den forbindelse til, at en ansøger i pasansøgningsblanketten bl.a. skal angive afrejsedato og opholdssted i udlandet. Kilden gjorde dog ligeledes opmærksom på, at myndighederne tidligere krævede, at ansøgeren fremlagde en billet som dokumentation for udlandsrejse, men at dette kræves ikke idag.

Sagsbehandlingstiden i pasudstedelsessager blev angivet til 3 dage under normale omstændigheder, i hastetilfælde endog hurtigere.

Længere sagsbehandlingstid kan forekomme i tilfælde, hvor myndighederne er nødt til at verificere ansøgers identitet hos de kommunale myndigheder eller i sager, hvor ansøgerens forhold skal undersøges hos politiet. I sådanne tilfælde vil sagsbehandlingstiden være højst 2 uger. Denne sagsbehandlingstid blev bekræftet af en vestlig diplomat.

Kilden oplyste, at afgiften for udstedelse af et burundisk pas er 5.000 burundiske francs.

Colonel Cishahayo oplyste desuden, at en burundier kan forlænge sit ophold i udlandet uden, at dette skaber problemer for vedkommende ved hjemkomst til Burundi. I denne forbindelse oplyste han desuden, at burundiere i udlandet kan ansøge om pas og pasforlængelse på burundiske ambassader. Den pågældende ambassade vil verificere de påkrævede, fremlagte dokumenter, hvorefter ansøgningen sendes til Burundi, hvor PAFE udsteder passet og fremsender det til ambassaden.

Adspurgt om, hvorvidt der findes grupper af burundiere, som ikke kan få udstedt pas, gjorde kilden opmærksom på, at kriminelle, imod hvem der verserer en retssag, ikke kan få udstedt pas. Adspurgt om, hvorvidt unge, som ikke har aftjent "Civil Service", kan få udstedt pas, svarede han, at udstedelse af pas til den omtalte gruppe alene sker efter tilladelse fra Forsvarsministeriet. Han præciserede, at en ansøger, som ikke har aftjent "Civil Service" kan søge Forsvarsministeriet om udsættelse af aftjening af denne, men tilføjede, at ansøgeren skal have en vægtig grund for at få bevilliget udsættelse.

I givet fald udstedes tilladelsen til udsættelse af "Civil Service" af Forsvarsministeriet, som fremsender denne til PAFE som derefter kan udstede passet. Kilden nævnte i den forbindelse, uden at nævne antal, at han kender eksempler på, at burundiere, som ikke har aftjent "Civil Service" har fået udsættelse og dermed har fået udstedt pas. Som teoretiske eksempler på, hvornår udsættelse af "Civil Service" og dermed pasudstedelse kan forekomme nævnte kilden ansøgere, som skal besøge syge pårørende i udlandet, som har forældre i udlandet eller ansøgere, der har fået universitetsstipendier i udlandet.

Direkte adspurgt om, hvorvidt en udlænding alene på baggrund af ægteskab med en burundisk statsborger, kan få udstedt burundisk pas, fastslog kilden, at dette ikke kan lade sig gøre. Han understregede, at alene burundiske statsborgere kan få udstedt burundisk pas. Udenlandske kvinder, som er gift med burundiske statsborgere, opnår automatisk burundisk statsborgerskab, når de opgiver deres oprindelige statsborgerskab.

Adspurgt om muligheden for på ulovlig vis at opnå et burundisk pas oplyste Colonel Cishahayo, at der er "brådne kar" i alle lande. Det kan ikke udelukkes, at man i nogle tilfælde vil kunne bestikke sig til at få udstedt et pas. Han tilføjede, at bestikkelige ansatte straffes ganske hårdt. Desuden påpegede kilden, at personer, som ansøger om pas vil blive straffet, hvis de opgiver falsk identitet. Straffen varierer fra bødestraf til nogle måneders fængsel.

En politisk observatør i Bujumbura oplyste, at det er særdeles vanskeligt for unge studerende at få udstedt pas i Burundi. Årsagen er, at myndighederne ønsker, at de skal aftjene deres "Civil Service".

Alexis Sinduhije oplyste, at pasudstedelses-proceduren er meget omstændelig. For eksempel skal ansøgeren oplyse om opholdssted i udlandet og årsagen til udlandsopholdet. Han tilføjede, at korruption og bestikkelighed ikke kan udelukkes.

Sinduhije oplyste desuden, at han personligt har kendskab til ikke-burundiere, som er i besiddelse af burundiske pas. Man kan deraf konkludere, påpegede han, at det er muligt at købe eller bestikke sig til et burundisk pas. Han forklarede endvidere, at man, på grund af den omstændelige procedure for pasudstedelse, for at bestikke sig til at få udstedt pas, skal bestikke hele rækken af instanser, som en pasansøgning går igennem.

Kilden oplyste ligeledes, at de burundiske myndigheder ikke tillader dobbelt statsborgerskab.

En vestlig diplomat understregede, at det er særdeles vanskeligt for udlændinge at opnå burundisk statsborgerskab.

Endelig oplyste kilden, at prisen for at få et burundisk pas ad illegal vej for 3 år siden var omkring 50.000 burundiske francs. Kilden kender ikke den dagsaktuelle pris, men tilføjede, at

myndighederne tager problemet med ulovlig pasudstedelse eller salg af uautoriserede pas alvorligt, hvorfor man har centraliseret pasudstedelsen. Myndighedernes bekymring skyldes især, at man frygter, at oprørere eller sympatisører med disse skal kunne indrejse i hovedstaden på ulovlige pas.

4. Udrejseforhold i Bujumburas lufthavn

Colonel Cishahayo oplyste, at man ikke skal have udrejsetilladelse for at udrejse af Burundi.

Dette blev bekræftet af Alexis Sinduhije, der tilføjede, at man alene får et udrejsestempel i sit pas. Kilden forklarede videre, at myndighederne ønsker at regulere udrejse for burundiske statsborger, særligt fordi man er bange for, at udrejste hutu'er i udlandet skal blive rekrutteret til en af oprørsbevægelserne, som kæmper imod myndighederne indenfor Burundis grænser.

Sinduhije oplyste videre, at udrejseforholdene i lufthavnen i Bujumbura er meget kontrollerede, men tilføjede, at kontrollen ikke er på europæisk niveau. I den forbindelse påpegede han dog, at det ikke vil være muligt at udrejse ved hjælp af bestikkelse i lufthavnen i Bujumbura, og det blev understreget, at lufthavnen er lille. De ansatte her er ikke bestikkelige, og hvis myndighederne har udstedt udrejseforbud eller ikke ønsker, at en given person udrejser, anså han det ikke som muligt for vedkommende at bestikke sig ud via lufthavnen i Bujumbura.

Der findes ifølge Sinduhije en særlig ventesal, kaldet Salon d'Honneur, for diplomater og lignende i lufthavnen i Bujumbura. Dette bekræftes i øvrigt af delegationens egne erfaringer, idet delegationens ud- og indrejse foregik via denne diplomat-ventesal. Kilden tilføjede desuden, at de praktiske forhold ved en diplomats udrejse typisk foregår ved hjælp af ambassadeansatte og lufthavnspersonale, som forestår check-in og lignende.

5. Udsendelser

Sinduhije kunne oplyse, at der eksempler på, at myndighederne i Bujumbura har tilbageholdt personer, der frivilligt er vendt tilbage til Burundi efter et udlandsophold. Dette har fundet sted, når myndighederne har mistænkt vedkommende for at have samarbejdet med eller støttet oprørerne i Burundi. Sådanne tilbageholdelser har også fundet sted på baggrund af, at vedkommende er blevet angivet til myndighederne som en person, der f.eks. har deltaget i folkemord eller har støttet oprørerne. Sinduhije vurderede, at en person, der tilbageholdes på ovennævnte grundlag kan være i livsfare, da retssikkerheden i Burundi er meget dårlig.

Sebundandi kunne bekræfte, at en person, der er kendt for at have deltaget i oprørsaktiviteter som udgangspunkt vil få problemer med myndighederne ved en eventuel hjemvenden til Burundi. Han gjorde dog samtidig opmærksom på, at en person, der er kendt af myndighederne for sådanne aktiviteter alligevel vil kunne vende hjem uden risiko for at blive straffet. Dette forudsætter dog, at vedkommende beklager sine aktiviteter over for myndighederne og oplyser om sine kolleger blandt oprørerne og om disses aktiviteter. Sebundandi understregede, at en sådan person må betragtes som en slags gidsel hos myndighederne.

Vedrørende personer som eventuelt skal udsendes til Burundi, men som ikke er i besiddelse af pas eller anden gyldig rejselegitimation, anbefalede Colonel Cishahayo, PAFE, at de danske myndigheder kontakter Burundis ambassade i Stockholm med henblik på at etablere en direkte kontakt til PAFE i Bujumbura (se kapitel 3 om pasudstedelse m.m.).

B. Kinshasa, Demokratiske Republik Congo

1. Den generelle sikkerhedssituation i Kinshasa

En international nødhjælpsorganisation påpegede, at situationen i Kinshasa i dag er forbedret i forhold til for et år siden. Kilden betonedede, at der ikke er tale om en normalisering, men om en forbedring i forhold til situationen sidste år.

En vestlig bistandsorganisation påpegede ligeledes, at situationen i Kinshasa er meget forbedret siden august 1998. Dengang kom de etniske problemer op til overfladen i forbindelse med, at det udvikledes sig til kampe i Kinshasas udkant mellem oprørere og militæret.

Ifølge førstnævnte kilde var oprørsstyrkers fremrykning i august-september 1998 så fremskreden, at de reelt truede Kinshasa. Oprørsstyrkerne stod for 1 år siden ifølge kilden ca. 25 km. fra Kinshasa's centrum. Der opstod kampe i byens udkant, men det lykkedes militæret og særligt civilbefolkningen at forsvare byen. Oprørsstyrken viste sig ikke at være tilstrækkeligt stor til at erobre byen, som har en stor udstrækning og en befolkning, som blev anslået til at være 6-8 millioner mennesker.

Kilden påpegede, at der i dag ikke er lige så store spændinger i Kinshasa som i august-september 1998, hvor forskellige befolkningsgrupper risikerede at blive mistænkt for samarbejde med eller sympati for oprørerne. Kilden påpegede endvidere, at situationen i dag er ustadig og meget vanskelig at forudsige. Udviklingen kan gå i begge retninger.

I denne forbindelse fremhævede kilden, at den for nyligt indgåede fredsaftale mellem oprørerne og styret i DRC – den såkaldte Lusaka-aftale – er væsentlig i den forstand, at en aftale, der er underskrevet af alle parter, uanset dens eventuelle mangler, er bedre end en aftale, som alene er underskrevet af visse af konfliktens parter.

En vestlig bistandsorganisation vurderede, at Lusaka-aftalen har bred folkelig støtte og støtte hos de politiske partier og, at aftalen således har en chance for at føre til en positiv udvikling. Kilden betonedede, at aftalen er et meget positivt tegn. Før var der intet, men i dag er der en fredsaftale, som alle parter kan forholde sig til.

En international organisation vurderede, at myndighederne kontrollerer ca. 1/3 af landets territorium, mens de øvrige 2/3 kontrolleres af oprørere. Kilden oplyste, at Lusaka-aftalen endnu ikke har medført forbedringer af den generelle situation i landet. Kilden påpegede dog, at Kinshasa ikke kan anses som truet af oprørsstyrker.

2. Risiko for forfølgelse af medlemmer af politiske partier og ansatte i Mobutu-administrationen samt forhold for etniske grupper

2.1. Medlemmer af politiske partier

En anonym kilde i en international organisation oplyste, at FN's Special Rapporteur's kommende rapport vedrørende menneskerettighedssituationen i Den Demokratiske Republik Congo (DRC) efter al sandsynlighed vil være mere negativ end Special Rapporteur's rapport af 8. februar 1999. FN's Special Rapporteur aflagde besøg i Kinshasa i ugen før Udlændingestyrelsen besøgte.

Højesteretsadvokat Jean-Joseph Mukendi, Président de la Comité pour la Démocratie et des Droits de l'Homme (CDDH), og rådgiver for partiet Union pour la Démocratie et le Progrès Sociale (UDPS), oplyste, at alle politiske partiers aktiviteter efter præsident Laurent Desirée Kabilas magtovertagelse blev suspenderet, og suspenderingen er stadig i kraft. Dette blev bekræftet af Marie André Muila Kayembe, Secrétaire Général for menneskerettighedsorganisationen TOGES NOIRES, Association Internationale des Avocats et Magistrats Défenseurs des Droits de l'Homme og flere andre kilder.

Muila Kayembe udtrykte bekymring over den nuværende politiske situation. Det blev således oplyst, at blot en ganske ubetydelig politisk aktivitet kan medføre anholdelse, f.eks. blot det, at diskutere politiske spørgsmål i en gruppe. Det blev tilføjet, at længden af sådanne tilbageholdelser kan variere fra et par uger til flere måneder. Der er eksempler på, at personer har været tilbageholdt i meget længere tid.

Partierne UDPS, PALU, FONUS og PDSC

Mukendi kunne oplyse, at de politiske partier til en vis grad er intakte, men deres aktiviteter sker på egen risiko. I sidste uge fik f.eks. Parti Lumumbiste Unifié (PALU) sit kontor ransaget af politiet og medlemmer af bl.a. partiet UDPS er blevet anholdt og chikaneret.

Mukendi gjorde opmærksom på, at der er opstået en ny type undertrykkelse af politiske aktivister og ledere. Dette sker ved, at personer, der anholdes i deres hjemby overføres til et fængsel i Kinshasa, hvor de ikke har nogen familie eller partifæller til at varetage deres interesser. Dette skete f.eks. for professor Kambaji ved universitetet i Lubumbashi. Han blev anholdt den 30. juli 1999, fordi han er medlem af UDPS. Hans familie fik intet at vide, hverken om anholdelsen eller hans overførsel til Kinshasa, og hans ægtefælle forsøgte gennem længere tid at få klarhed over, hvor han befandt sig. Der er eksempler på samme type undertrykkelse andre steder i DRC, f.eks. i byen Kanonga. Hensigten med at overføre politiske fanger fra deres hjemby til hovedstaden er, ifølge Mukendi, at begrænse den politiske aktivitet i landet.

Det bemærkes, at delegationen under mødet med Mukendi og repræsentanter for CDDH, blev præsenteret for hustruen til professor Kambaji. Hun oplyste, at hun på intet tidspunkt er blevet informeret af myndighederne om tilbageholdelsen af hendes mand og heller ikke har fået nogen oplysninger om, hvor han befinder sig. Dette har hun alene fået at vide ad omveje, og hun er blevet informeret om, at manden nu er syg og har brug for lægehjælp. Hun kunne ligeledes oplyse, at Amnesty International er opmærksom på sagen, og hun har nu søgt UNHCR om hjælp til at kunne få lov til at besøge sin mand. Mukendi oplyste, at professor Kambaji nu er blevet overflyttet fra et officielt fængsel til et berygtet, uofficielt fængsel på adressen Avenue Nguma, nr. 118 i bydelen Commune de Ngaliatia i Kinshasa. Han betegnede dette, som et af de steder, hvor der er overhængende fare for, at de indsatte bliver udsat for tortur. Politiske fanger risikerer at blive overflyttet til dette fængsel efter et evt. ophold i et mere officielt fængsel.

Generelt løber ledere og fremtrædende medlemmer af politiske partier såsom UDPS, PALU, Forces Novatrices pour l'Union et la Solidarité (FONUS) og Parti Démocrate et Social Chrétien (PDSC) en stor risiko, idet de kan blive udsat for fængsling, tortur eller at blive dræbt. Lederne af disse partier anses af myndighederne som en trussel mod statens sikkerhed. Det internationale samfunds reaktioner på eventuelle overgreb begået mod ledere og fremtrædende medlemmer af disse partier kan være afgørende for, om det lykkes at lette situationen for de pågældende.

Mukendi henviste til sin egen situation. Han har været anholdt gentagne gange. Når der har været en reaktion fra udlandet, og pressen er opmærksom på sagen, mindskes risikoen for, at han bliver udsat for tortur. For andre mindre kendte politikere og aktivister er risikoen for at blive udsat for drab, tortur og andre overgreb imidlertid langt større, når de som ovenfor anført bliver overflyttet fra et sted til et andet.

En vestlig bistandsorganisation, der ønskede anonymitet, kunne oplyse, at passivt medlemskab af et parti eller anden form for lavprofileret tilknytning til et parti, f.eks. UDPS ikke i sig selv kan anses for farligt, men partipolitiske aktivister risikerer at blive tilbageholdt af myndighederne. Disse anholdelser eller tilbageholdelser er dog ofte kortvarige, og de tilbageholdte bliver generelt ikke udsat for tortur "som i visse andre afrikanske lande". Kilden vurderede således, at politiske aktivister i Kinshasa er mindre bekymrede for at blive tilbageholdt end tilfældet er i mange andre afrikanske lande. Kilden kendte til et antal personer, som har været tilbageholdt i perioder mellem 1 og over 100 dage. Langt de fleste af disse havde dog ikke været udsat for tortur, slag eller lignende former for voldelige overgreb.

Mukendi understregede, at partierne UDPS, FONUS og PALU altid er i myndighedernes søgelys. Således blev præsidenten for partiet UDPS i Lubumbashi anholdt og overført til et fængsel i Kinshasa. Årsagen til anholdelse var, at myndighederne havde fundet adressen på partilederen Etienne Tshisekedi i hans bolig.

En anonym menneskerettighedsorganisation bekræftede, at UDPS-medlemmer risikerer fængsling, især, hvis der er tale om mere kendte eller fremtrædende medlemmer. Man vurderede imidlertid, at dette spørgsmål er særdeles vanskeligt at besvare entydigt. Der er nemlig også eksempler på, at almindelige, uprofilerede personer, der deltager i et politisk møde eller blot er set i forbindelse med et politisk møde er blevet tilbageholdt af myndighederne.

En repræsentant for en international organisation kunne ligeledes bekræfte, at også almindelige medlemmer af både UDPS og PALU er blevet fængslede. Nogle af disse er kun tilbageholdt i kort tid, men der er eksempler på, at andre har været tilbageholdt i mere end 1 år. Så sent som ugen før delegationens møde med kilden blev et antal PALU medlemmer anholdt. Kilden antog, at antallet af mere profilerede, politiske fanger i Kinshasa er mindre end 100 personer. Præsident Kabila benægter stadig, at der findes politiske fanger i DRC. Dette gentog han så sent som under FN's Special Rapporteur Roberto Garretón's besøg i Kinshasa i ugen før delegationens besøg i Kinshasa. En af grundene til, at specielt UDPS er i myndighedernes søgelys er, at den tidligere UDPS-leder Crispin Kabassele nu er leder af oprørsbevægelsen Rassemblement Congolais pour la Démocratie (RCD) i byen Goma i det østlige DRC. Kabila anser således enhver UDPS-aktivist som en støtte for oprørerne.

Mobutu-partiet MPR

Mukendi oplyste, at der er flere eksempler på at medlemmer af Mobutu-partiet Mouvement Populaire de la Révolution (MPR) og tidligere ansatte i Mobutus hær er blevet udsat for tortur eller andre overgreb med døden til følge. Han oplyste, at tortur kan forekomme i ethvert af de fængsler Kabila-styret råder over, såvel i provinserne som i Kinshasa. Han var desuden overbevist om, at torturen kan være langt værre ude i provinserne end i fængslerne i Kinshasa.

Mukendi oplyste, at fængslede, mindre kendte medlemmer af MPR fra Equateur-provinsen under en af hans fængslinger blev udsat for grov tortur. Han har sendt en rapport om dette til FN's Special Rapporteur, Roberto Garretón.

Mukendi havde imidlertid ikke oplysninger om, at MPR-medlemmer skulle være blevet anholdt af rent politiske grunde efter Kabilas magtovertagelse. Han kunne derimod oplyse, at der var MPR-medlemmer, som var blevet anholdt på baggrund af anklager om korruption og svindel med statens midler eller lignende. Han tilføjede, at et almindeligt medlem af MPR, der ikke kan betegnes som aktivist, ikke risikerer overgreb fra myndighedernes side ved en evt. hjemvenden til DRC. Dette er derimod tilfældet for aktivister og medlemmer af partier, der er i direkte opposition til styret, f.eks. partierne PALU, UDPS og FONUS.

Ifølge Mukendi blev visse medlemmer af MPR forfulgt af myndighederne i begyndelsen af 1999, men siden slutningen af juni og begyndelsen af juli i år er der ikke sket anholdelser eller lignende af MPR-medlemmer. Lederen af MPR er således vendt tilbage fra sit eksil i udlandet, og partiet fik for kort tid siden officiel tilladelse til at afholde en mindehøjtidelighed for tidligere præsident Mobutu i Kinshasa. Noget lignende ville de andre partier aldrig kunne få.

Et vestligt lands bistandsorganisation kunne bekræfte, at MPR-ledere er vendt tilbage til Kinshasa fra udlandet, og fortsat rejser ud og ind af DRC uden problemer med myndighederne. Det blev dog understreget, at almindelige MPR-aktivister kan risikere at blive anholdt for deres aktiviteter. Det blev endelig oplyst, at MPR er et aktivt parti, der bl.a. udsender en avis. Kilden konkluderede, at det almindelige er, at politisk motiverede tilbageholdelser er af kortvarig karakter, men der er også eksempler på langvarige fængslinger af politisk karakter. Det blev endelig understreget, at det ikke kan udelukkes, at et partimedlem, der gennem nogen tid har opholdt sig i udlandet og nu vender hjem vil risikere at blive mistænkt for f.eks. at støtte oprørsaktiviteter i DRC.

En anonym menneskerettighedsorganisation oplyste dagen efter delegationens møde med Mukendi, at arrangørerne af mindehøjtideligheden for Mobutu, dvs. præsidenten for MPR, Nzuzi wa Mbombo og MPR-medlemmet Omazi Lea Asisi netop var blevet anholdt og afhørt af myndighederne vedrørende mindehøjtideligheden. Dette blev bekræftet af en repræsentant for en international organisation, der tilføjede, at MPR er splittet, men at dette ikke har nogen betydning for det enkelte medlem af partiet. Ethvert medlem er, ifølge denne kilde, stadig i risiko for at anholdt eller truet på anden måde.

Kilden vurderede, at der var tale om en politisk motiveret anholdelse, men var samtidig overrasket over anholdelsen, da præsident Kabila personligt havde givet tilladelse til at MPR kunne afholde højtideligheden.

Journalister, fagforeningsfolk og politisk-etnisk motiverede tilbageholdelser i øvrigt

Muila Kayembe, TOGES NOIRES, kunne oplyse, at der er eksempler på, at journalister og fagforeningsfolk er blevet fængslet i DRC. Der er også eksempler på, at der forekommer chikane og fængslinger af politisk-etniske årsager. Således er der oplysninger om, at personer, der stammer fra Equateur-provinsen, som er Mobutus hjemegn og personer fra de to Kasai-provinser, som er UDPS-lederen Etienne Tshisekedi's hjemegn, risikerer at blive tilbageholdt. Det er alment kendt, at befolkningerne i disse provinser ikke støtter Kabilas styre. Generelt har borgerkrigen medført, at mange personer er i risiko for at blive beskyldt for at true statens sikkerhed. Selv inden for regeringen er der løbende eksempler på såkaldte vendettaer mellem forskellige politikere.

En anonym menneskerettighedsorganisation gjorde opmærksom på, at der siden Kabilas magtovertagelse er sket en langsom forringelse af ytringsfriheden. Endvidere er der siden august 1998 forekommet et stort antal anholdelser, fængslinger og en omfattende chikane i øvrigt af personer, der beskyldes for at samarbejde med oprørerne i det østlige DRC. Dette finder regelmæssigt sted. Denne situation medfører, at mange søger ud af landet for at søge om asyl i udlandet. Der er mange som frygter at blive mistænkt af myndighederne for at støtte eller samarbejde med oprørerne. Kilden oplyste, at dennes familie har været ramt af sådanne beskyldninger.

Vedrørende tutsi-medlemmers forhold i Kinshasa se kapitel 2.5.

Øvrige forhold

En kilde i en international organisation kunne oplyse, at der forud for FN's Special Rapporteur's besøg i Kinshasa var blevet fremsendt en liste til præsident Kabila over personer, der hemmeligt tilbageholdes af myndighederne i Kinshasa. Kilden bemærkede, at der ikke var kommet noget svar på henvendelsen.

Mukendi kunne i øvrigt oplyse, at congolesere, der har opholdt sig i Angola, kan være under mistanke for politiske aktiviteter mod Kabila-styret. Dette skyldes, at der tidligere i Angola har opholdt sig en gruppe congolesere, som arbejdede imod Mobutu-regimet. For eksempel general Munene, som i december 1992 eller januar 1993 fik et certifikat af UDPS med henblik på at kunne få opholdstilladelse i Angola. Munene følte sig truet af Mobutu-styret, som han modarbejdede. Han er endnu ikke vendt tilbage til DRC og er nu under mistanke for også at modarbejde det nuværende styre i DRC. På denne baggrund vurderede Mukendi, at selv personer, der har opholdt sig i Angola før 1993, kan være i myndighedernes søgelys.

En anonym menneskerettighedsorganisation forklarede i øvrigt, at det ser ud som om, der er to grupperinger inden for regeringen: en gruppe som befinder sig i præsident Kabilas inderkreds og en gruppe, som nok har en formelt set indflydelsesrig position, men som ikke har magt til at påvirke udviklingen. Som et eksempel på den sidste gruppe blev ministeren for menneskerettigheder nævnt. Denne minister står, ifølge samme kilde, forholdsvis alene inden for regeringskredsen og er ofte i konflikt med såvel indenrigs- som justitsministeren om bl.a. spørgsmål vedrørende løsladelse af politiske fanger.

En repræsentant for en international nødhjælpsorganisation gav udtryk for, at DRC's menneskerettighedsminister er en respekteret og troværdig politiker, og henviste til det gode samarbejde organisationen har med denne minister. Ministeren blev beskrevet som åben og resultatorienteret. Denne kilde beskrev menneskerettighedsministerens position i regeringen som styrket i forhold til for et år siden. Denne har taget en række reelle og positive skridt, bl.a. i forbindelse med tutsi-medlemmers udrejse til USA og i spørgsmålet om retten til familiesammenføring i udlandet. Repræsentanter for en vestlig bistandsorganisation, beskrev, ligesom ovennævnte kilde, DRC's menneskerettighedsminister som en respekteret politiker.

Kilden i førnævnte internationale nødhjælpsorganisation vurderede, at der er et mindre antal personer i Kinshasa, der er i risiko for overgreb m.m. end det var tilfældet for et år siden. Der blev desuden henvist til, at myndighederne viser en større vilje til at samarbejde med de internationale organisationer end tidligere. Kilden oplyste, at regeringen har accepteret Genève-konventionens

bestemmelser vedrørende repatriering og dermed givet personer mulighed for at lade sig repatriere til Uganda og Rwanda. Myndighederne har ligeledes accepteret principperne om retten til at blive sammenført med familie i udlandet. Kilden konkluderede, at der har fundet en progressiv udvikling sted af regeringens ansvarlighed i forhold til tidligere. Disse forhold fik kilden til at konkludere, at menneskerettighedssituationen i DRC ikke kan sammenlignes med situationen sidste år. Dengang var mange mennesker fanget i konflikten mellem oprørere og DRC's militær og myndigheder i øvrigt. Dette er ikke tilfældet længere, og kilden vurderede, at man nu har et velfungerende samarbejde med regeringen løsningen af disse problemer.

2.2. Medlemmer af menneskerettighedsorganisationer

Ifølge Mukendi overvåges menneskerettighedsorganisationernes aktiviteter nøje af myndighederne. En diskussion om menneskerettigheder i dagens Kinshasa bliver anset for en politisk aktivitet af myndighederne. Politiske aktiviteter er som tidligere nævnt forbudt i DRC.

Muila Kayembe, TOGES NOIRES, oplyste, at præsident Kabila har beskyldt menneskerettighedsorganisationer og NGO'er i øvrigt for at arbejde for fremmede interesser, og han stillede spørgsmålet: "hvordan kan man forvente, at en person, der har brugt 20 år af sit liv på at organisere og gennemføre et væbnet oprør mod et siddende styre, pludselig skulle kunne blive i stand til at respektere menneskerettigheder og demokrati?". Kilden vurderede, at menneskerettighedsproblemerne i det nuværende DRC stort er af samme karakter som under det tidligere styre.

Mukendi gjorde det klart, at det er meget vanskeligt at udføre menneskerettighedsarbejde i Kinshasa, og to af CDDHs aktivister blev anholdt i 1997 alene, fordi de viste en film om Soweto. Politiet anså dette som politisk aktivitet, og det var sædels vanskeligt for CDDH at få de to aktivister løsladt. Situationen er ikke blevet forbedret siden 1997, idet lederen af menneskerettighedsorganisationen Association des Cadres Penitentiels, Laurent Kantu, er fængslet. Kantu blev anholdt efter at have holdt en tale, hvori han kritiserede forholdene i Mukala-fængslet, som er det største fængsel i Kinshasa. Kantu har nu siddet fængslet i 3 måneder og er anklaget for at true statens sikkerhed.

CDDH har tidligere været i stand til at undervise i demokrati og menneskerettigheder, og har tidligere samarbejdet med det danske Center for Torturofre. Det er imidlertid flere år siden, og i dag er vilkårene meget vanskelige i Kinshasa. Dette medfører, at man må arbejde på helt andre vilkår end tidligere. Myndighederne gør organisationens arbejde meget vanskeligt. Som sagt betragter myndighederne menneskerettighedsorganisationernes virksomhed som politisk aktivitet, og Mukendi har været fængslet for sine aktiviteter.

Muila Kayembe, TOGES NOIRES, fremhævede, ligesom CDDH, at det er vanskeligt arbejde med menneskerettighedsspørgsmål i DRC. Man kunne således oplyse, at Paul Sabu og Sabin Banza, der er aktivister for menneskerettighedsorganisationen League des Electeurs har været fængslede i 4 måneder. De blev anholdt sidste år efter at have besøgt Belgiens ambassade i Kinshasa, hvor de havde modtaget 6.000 US dollars til brug for organisationens aktiviteter.

Léonie Kabangu, rådgiver i kvindespørgsmål for CDDH, havde tidligere en rolle, hvor hun kunne uddanne kvinder i demokrati og afholdt seminarer om kvindeuddannelse m.m., men i dag er disse aktiviteter begrænsede, og hun må koncentrere sig om rene alfabetiseringskampagner. Kabangu understregede, at også sådanne kampagner er vigtige, idet der er et meget stort antal helt

uuddannede kvinder i landet. Hun gennemfører endvidere kampagner for at undervise kvinder i familieret, idet mange congolesiske kvinder ikke kender til deres egne rettigheder. Dette finder sted på syv lokaliteter i Kinshasa og flere steder i provinsen. Der er blevet oprettet flere kvinderettighedsgrupper, forsvarsgrupper for voldsramte kvinder og kvinders arveret. Mange kvinder lever helt uden retsbeskyttelse og uden mulighed for at få retshjælp.

2.3. Ansatte under Mobutu-styret

En kilde i en international organisation oplyste, at hvilken som helst medarbejder i tidligere præsident Mobutu's administration, herunder også de, som var ansatte i sikkerhedstjenesten og i hæren, er i risiko for at blive anholdt eller mistænkt for regeringsfjendtlig virksomhed. Selv de tidligere Mobutu-medarbejdere, som i dag arbejder for præsident Kabila's administration, er i risiko og under mistanke.

Kilden oplyste, at præsident Kabila den 15. september 1999 havde opfordret til en national debat om landets demokratisering. Han opfordrede politikere og andre til åbent at deltage i denne debat og erklærede, at alle skal kunne tale frit. Kilden mente ikke at disse udtalelser ville få som konsekvens at der virkelig vil blive en fri debat om de politiske forhold i landet eller, at congolesiske politikere i udlandet problemfrit vil kunne vende hjem og deltage i denne debat.

Kilden oplyste således, at der er eksempler på, at selv kendte politiske personer, der af det nuværende styre er blevet opfordret til at vende hjem fra eksil i udlandet og har efterkommet denne opfordring, er blevet anholdt af myndighederne. F.eks. blev general Likulia anholdt af Kabilas sikkerhedsstyrker i Kinshasa. Han var landets sidste premierminister under Mobutu-styret. Det blev tilføjet, at også andre politikere er blevet tilbageholdt i kortere tid efter hjemkomsten.

Endelig oplyste Mukendi, at en stor gruppe militærfolk fra Mobutu's hær allerede kort efter magtskiftet i maj 1997 blev anbragt i en militærlejr ved navn Kimtona (Kitona), der blev anvendt som "genopdragelseslejr" for denne gruppe. I dag er en del af disse militærfolk blevet løsladt, men en gruppe befinder sig stadig i lejren. Endelig oplyste kilden, at en oberst fra Mobutu's hær er død som følge af tortur i fængslet under det nuværende styre.

Muila Kayembe, TOGES NOIRES oplyste, at Funka Unzola, der tidligere var guvernør i Bas-Congo-provinsen, er blevet dømt for at have samarbejdet med RCD-oprørerne. Da oprørerne nåede frem til Bas-Congo-provinsen, anmodede de guvernøren om at fortsætte sin administration, hvilket han gjorde. Kabila-styret anklagede efterfølgende guvernøren for at samarbejde med oprørerne, og han blev idømt 15 års fængsel og fik al sin ejendom konfiskeret. TOGES NOIRES er advokat for Funka Unzola.

2.4. Fængsler og militærdomstolen i Kinshasa

Der findes et stort antal mere eller mindre officielle fængsler i DRC. Førnævnte vestlige bistandsorganisation, der ønskede anonymitet, antog således, at der findes omkring 20 hemmelige eller uofficielle fængsler alene i Kinshasa. Mukendi bekræftede eksistensen af hemmelige fængsler.

Sikkerhedstjenesten Agence National de Renseignement (ANR) har sine egne styrker og fængsler i Kinshasa. En af disse sikkerhedsstyrker kaldes "GLM" og denne har ligeledes et eget fængsel. Desuden findes der præsidentens eget sikkerhedskorps kaldet Groupe Speciale de Sécurité Présidentielle (GSSP), som også har sit eget fængsel. Denne styrke og dets fængsel kaldtes "DSP"

under det tidligere Mobutu-styre. Muila Kayembe, TOGES NOIRES oplyste, at GSSP's fængsel må anses at være det absolut farligste fængsel at opholde sig i i Kinshasa. GSSP er kendt for tortur, og advokater har ikke adgang til fangerne i dette fængsel. Kilden oplyste videre, at der er flere politiske ledere, der indtil for nylig har siddet fængslede i et GSSP-fængsel, herunder lederen af Union des Socialistes (UDS) og medlemmer af partiet Union pour la Démocratie et l'Indépendance (UDI).

Muila Kayembe oplyste videre, at den militære domstol i Kinshasa kaldet Cours d'Ordre Militaire (COM) blev oprettet kort efter Kabilas magtovertagelse den 17. maj 1997, og såvel militærfolk som civile er blevet dømt ved den militære domstol.

Således har COM taget sig af sager, som intet har at gøre med dens mandat, som er at behandle sager, hvor f.eks. soldater og politifolk er anklaget for forbrydelser. Domstolen har f.eks. behandlet sager af rent politisk karakter, herunder brud på forbudet om politisk aktivitet, ligesom der er eksempler på at COM har taget sig af sager af rent etnisk karakter, herunder personer, der tilhører tidligere præsident Mobutu's etniske gruppe. (Report on the situation of human rights in the Democratic Republic of the Congo, submitted by the Special Rapporteur, Mr. Roberto Garretón, in accordance with Commission resolution 1998/61, United Nations, Economic and Social Council, 8 February 1999, paragraf 90).

Muila Kayembe oplyste, at Olengankoy, leder af partiet FONUS er blevet dømt ved denne domstol. Det samme er tilfældet for oprørslederen Zahidi Ngom og professorerne Kalele og Francois Kabanda, som begge er kendte UDPS-politikere og i opposition til Kabila-styret.

Også M. Kapika fra UDPS er blevet dømt af COM og har afsonet 10 måneders fængsel i Makala-fængslet. Der er endelig sager, hvor menneskerettighedsaktivister er blevet fremstillet for den militære domstol. Præsidenten for menneskerettighedsorganisationen Association des Cadres Penitentiars Laurent Kantu er nu fængslet og indsat i Makala-fængslet efter at have siddet i ANRs fængsel i ca. 2 måneder. Hans sag er nu forelagt den militære domstol, hvor han står anklaget for at have truet statens sikkerhed og for forræderi. Hans forbrydelse bestod i, at han havde givet et interview til radiostationen Voice of America, hvor han fordømte henrettelser idømt af den militære domstol. Han anklages desuden for at have sendt billeder af torturofre til udlandet.

2.5. Etniske grupper og "udlændinge"

Tutsi-befolkningen i Kinshasa

En anonym vestlig bistandsorganisation oplyste, at etnicitet ikke spiller nogen større rolle i Kinshasa. Byen er en smeltedigel for samtlige etniske befolkninger i DRC, og der befinder sig medlemmer af samtlige etniske grupper i landet i Kinshasa. Kilden vurderede, at etniske konflikter i Kinshasa forekommer langt sjældnere i Kinshasa end tilfældet er i mange andre afrikanske lande. Det er således karakteristisk, at en stor del af landets (tidligere) politiske partier snarere er regionalt end etnisk baserede.

Det er alene tutsi-befolkningen, der er blevet ofre for en etnisk udskillelse, og ovennævnte kilde vurderede, at også denne konflikt finde en fredelig løsning, såfremt der kommer fred i landet. Såvel pressen som dele af befolkningen og myndigheder har støttet hetzen mod tutsi-befolkningen i Kinshasa. Det blev understreget, at det alene er borgerkrigen og dens forløb, der har skabt grundlag for, at der er blevet fokuseret på tutsi-befolkningen som etnisk gruppe. Der er således ikke andre etniske grupper i Kinshasa, der er eller har været udsat for lignende hetz-kampagner. Det blev

endelig bemærket, at såvel et tutsi- som et hutu-medlem kunne risikere at blive anset som en såkaldt "rwandeser" – en betegnelse, som blev anvendt om de tropper fra Rwanda, Uganda og til dels også fra Burundi, som støttede oprøret i de østlige provinser mod præsident Kabila.

En kilde i en international organisation, der ønskede anonymitet oplyste, at tutsi-befolkningen i Kinshasa kun til en vis grad kan anses at være beskyttet mod overgreb. DRC's menneskerettighedsministerium har nu oprettet lejre for tutsi-medlemmer for at beskytte disse mod overgreb fra den øvrige befolkning. Lejrene er blevet oprettet under myndigheden Institutions Nationales pour la Sécurité Sociale (INSS). Tidligere blev tutsi-medlemmer som regel tilbageholdt i bl.a. Camp Kokola i Kinshasa, men alle er nu blevet flyttet til de såkaldte INSS-lejre. I juni 1999 repatrierede ICRC en stor del af disse tutsier til Rwanda. Efterfølgende blev man klar over, at et større antal tutsier levede skjult i Kinshasa. USA og Belgien tilbød at modtage en del af de tilbageværende tutsier. I første omgang blev 370 personer af i alt 500 transporteret til Benin (som har accepteret en 6-måneders transitperiode i landet, hvor flygtningene opholder sig i en UNHCR-lejr) med to fly fra International Organisation for Migration (IOM). Denne operation fandt sted den 30. og 31. august 1999. Efter transitperioden skal tutsi-flygtningene genbosættes i USA og i Belgien.

FN's Special Rapporteur skrev i sin rapport af 8. februar 1999, at det alene er Belgien, der har meddelt asyl til tutsier fra DRC. Andre landes afvisning har angiveligt været begrundet med, at man ikke ville medvirke til at gennemføre en etnisk udrensning af tutsier i Kinshasa (UN, Report on the human rights in the Democratic Republic of the Congo, submitted by the Special Rapporteur Mr. Roberto Garretón, in accordance with Commission resolution 1998/61, 8 February 1999, paragraf 79).

Et resultat af tilbudet fra USA og Belgien blev, at et større antal personer, som angiveligt er tutsier, og som tidligere havde holdt sig skjult i Kinshasa, nu kom frem og søgte om at blive omfattet af ovennævnte IOM/UNHCR-ordning. Det antages, at der opholder sig ca. 800 personer i INSS-lejrene. Kilden vurderede, at af disse 800 vil mellem 600 og 700 personer være berettigede til at blive omfattet af ordningen.

Samme kilde oplyste, at mange af disse personer har holdt sig skjult gennem nogen tid, og så snart de viser sig i byen, er de i risiko for at blive udsat for overgreb. Desværre tager det nogen tid for en person at blive godkendt af menneskerettighedsministeriet som tutsi og dermed opnå ret til at tage ophold i INSS-lejren. Dette gør at mange ansøgere til INSS-lejren er i risiko for overgreb i ansøgningsperioden og indtil vedkommende kan tage ophold i lejren. Selv de, som har medvirket til at skjule et tutsi-medlem, er i risiko for overgreb. Det blev fremhævet, at en tutsi-ansøger til INSS-lejrene ikke er under nogen form for beskyttelse i registreringsperioden. Såvel visse myndigheder som privatpersoner kan finde anledning til at begå overgreb mod tutsi-medlemmer.

Kilden oplyste endelig, at der findes en udbredt jalousi og et had mod de tutsi-medlemmer, som har udsigt til at få ophold i USA og Belgien. Mange ikke-tutsier føler sig således forfordelt i forhold til tutsierne. Det er ligeledes karakteristisk, at de myndighedspersoner og civile, der begår overgreb mod tutsierne, ikke bliver straffet. Mange tutsier, som søger om registrering i en INSS-lejr bliver anset som lovløse.

Endelig vurderede kilden, at myndighederne i Kinshasa ikke har kapacitet til at beskytte tutsi-befolkningen mod overgreb.

En anden kilde i samme organisation oplyste, at der stadig er risiko for, at især Banyamulenge-tutsier kan blive tilbageholdt af myndighederne. Dette skyldes at netop denne gruppe er tilknyttet oprørsbevægelsen RCD i det østlige Congo. Banyamulenge-lederen Ruhimbika Muller har tidligere erklæret, at præsident Kabila var værre end Mobutu. Han blev dømt til døden af en militærdomstol i 1998, men flygtede (UN, Report on the human rights in the Democratic Republic of the Congo, submitted by the Special Rapporteur Mr. Roberto Garretón, in accordance with Commission resolution 1998/61, 8 February 1999, paragraf 33).

Muila Kayembe, TOGES NOIRES, vurderede ligeledes, at tutsi-befolkningen i Kinshasa er trængt og har grund til at føle sig truet. Denne befolkningsgruppe har haft meget vanskelige forhold som følge af borgerkrigen. Kilden kunne bekræfte, at et antal tutsi-medlemmer nu er på vej til at forlade Kinshasa.

Kilden oplyste videre, at man, når organisationen bliver opsøgt af tutsi-medlemmer, får en tydelig fornemmelse af, at disse personer er meget bange. Ifølge kilden er der tale om et psykologisk problem, idet erindringen om tidligere forfølgelse medfører, at tutsi-medlemmer fortsat nærer frygt for deres sikkerhed. Mange af dem tør end ikke forlade deres hus eller deres skjul.

Det blev dog tilføjet, at forholdene for tutsi-befolkningen faktisk er meget forbedrede i Kinshasa, men på grund af fremherskende forestillinger blandt mange andre congolesere om disse personer fysiske udseende, har de vanskeligt ved at bevæge sig omkring i ubemærket. Det blev understreget, at regeringen ikke længere står bag hetzen mod tutsi-befolkningen.

Tidligere, det vil især sige i sommeren 1998, "forgiftede" mange regeringsmedlemmer og myndigheder i øvrigt befolkningen med negative udtalelser om de såkaldte "rwandesere" som tutsi-befolkningen blev kaldt. Disse blev betegnet som "aggressor og fremmede", der ikke hørte hjemme i hverken Kinshasa eller i DRC i det hele taget. Alene på grund af deres udseende blev mange beskyldt for at være "rwandesere" eller tutsier, uanset om de er congolesiske statsborgere eller ej. Det blev understreget, at selv om forholdene for disse mennesker er blevet langt bedre i Kinshasa, er dette ikke tilfældet i alle andre dele af det regeringskontrollerede område af DRC.

Muila Kayembe vurderede desuden, at almindelige tutsi-medlemmer ikke længere må anses at være i fare i Kinshasa. Det skyldes bl.a., at spændingerne som følge af borgerkrigen nær Kinshasa sidste år nu er forsvundet. Det blev bemærket, at oprørernes forsøg på at angribe og erobre Kinshasa var hovedårsagen til det spændte forhold mellem tutsi-befolkningen på den ene side og store dele af befolkningen og myndighederne i Kinshasa på den anden side.

En anonym menneskerettighedsorganisation oplyste, at myndigheder på lavere niveau end landets øverste ledelse og regeringen fortsat kan finde anledning til at chikanere tutsi-medlemmer og personer, der varetager deres interesser. Kilden kunne således oplyse, at kommandant Yaw Naweji fra hærens sikkerhedstjeneste, dvs. den 50. brigade i forbindelse med den aktuelle udrejse af tutsi-medlemmer til USA direkte havde chikaneret og forulempet menneskerettighedsministeren, som er ansvarlig for denne udrejse. Kilden gjorde opmærksom på, at Naweji alene er ansvarlig over for præsident Kabila.

Human Rights Watch (HRW) rapporterede tidligere på året, at militærets 50. brigade den 12. januar 1999 havde foretaget et såkaldt "round up" af ca. 35 tutsi-medlemmer, hvoraf de fleste var kvinder. Disse havde søgt beskyttelse i det katolske Bethanie-center i Kinshasa. Militæret beskyldte dem for at være oprørere eller at støtte oprørerne og truede med at dræbe en af de katolske nonner i centret.

Angiveligt blev denne operation gennemført uden menneskerettighedsministerens vidende, som sammen med andre regeringsmedlemmer tidligere havde arrangeret, at disse personer kunne opholde sig i sikkerhed i det katolske center. Militæret i Camp Kokolo hævdede, at tilbageholdelserne alene havde fundet sted for at beskytte de berørte tutsi-medlemmer, men HRW oplyste, at internationale humanitære grupper og FN kun har haft begrænset adgang til at hjælpe de tilbageholdte tutsier (Human Rights Watch, Democratic Republic of Congo, Casualties of War, Civilians, Rule of Law, and Democratic Freedoms, Vol. 11, No. 01 (A), February 1999, s. 10).

En international nødhjælpsorganisation oplyste, at mange tutsier sidste år i september var bange for at forlade deres skjul i Kinshasa og vise sig åbent i byen. De var især bange for at blive udråbt som oprørere. Sådan er situationen ikke længere, og det nuværende "klima" i Kinshasa kan ikke sammenlignes med situationen, som den var i sommeren og efteråret 1998. Det blev dog understreget, at dette gælder den overordnede situation, men at der stadig er personer, der af politiske og andre årsager har grund til at føle sig truet og må anses at være i risiko for overgreb.

"Udlændinge"

Der findes andre befolkningsgrupper i Kinshasa end tutsi-befolkningen, som ovennævnte internationale organisation vurderede som udsatte. Det drejer sig om såvel udlændinge som personer fra andre dele af DRC, der af og til er blevet betegnet som "udlændinge" af landets myndigheder.

Personer, der anses at være congolesere fra Congo-Brazzaville, er blevet tilbageholdt af myndighederne. I sikkerhedstjenesten Agence Nationale de Renseignement's (ANR's) eget fængsel sidder der således 8 eller 9 personer, som myndighederne beskylder for undergravende virksomhed. De er alle tidligere medlemmer af politiske partier i deres hjemland og blev anholdt for flere måneder siden. De har aldrig været fremstillet for en dommer eller fået fremvist en anklage. Disse personer vil ikke være i stand til at vende hjem og tage sikkert ophold i Congo-Brazzaville, såfremt de skulle blive løsladt, og de må anses som politiske flygtninge, der er ulovligt anholdt.

Endelig oplyste kilden, at personer fra Angola's Cabinda-provins (der ligger som en enklave inde i Congo-Brazzaville) risikerer at blive anholdt og anklaget for undergravende virksomhed.

Anholdelser af disse udlændinge sker som regel, fordi de mistænkes og beskyldes for at være allierede med eller at støtte oprørerne i det østlige DRC. Denne situation forværres af, at ingen nødvendigvis er klar over, hvem der p.t. er ven eller fjende.

Muila Kayembe, TOGES NOIRES, kunne fremvise flere håndskrevne papirlapper fra indsatte i sikkerhedstjenestens ANR-fængsel i Kinshasa. Kilden oplyste, at flere af disse fanger er medlemmer af partierne UDPS og PALU, men der er også congolesere fra Congo-Brazzaville og personer fra Angolas Cabinda-provins i dette fængsel. Nogle af fangerne har været fængslede i mere end 1 år uden dom, og det har ikke været muligt for TOGES NOIRES at opnå tilladelse til at besøge fangerne. Kilden oplyste dog, at FN's Special Rapporteur Roberto Garretón besøgte ANR-fængslet den 6. september i år. En del af fangerne blev dog holdt skjult for Garretón, ifølge Muila Kayembe, men en følge af Garretón's besøg i fængslet var dog, at 5 fanger blev løsladt.

3. Pasudstedelse: procedurer og mulighed for bestikkelse

Ifølge DGM skal en ansøger personligt møde op aflevere en pasansøgningsformular (bilag 4) og desuden fremlægge følgende:

- 3 pasbilleder.
- nationalitetsbevis (udstedes af Justitsministeriet) (bilag 5).
- fotokopi af ID-kort (bilag 6, se i øvrigt afsnit 6).
- arbejdsgivererklæring/erklæring fra uddannelsesinstitution.
- ægtefælles tilladelse til at få udstedt pas (gælder alene for kvindelige ansøgere).
- faderens tilladelse samt dokumentation for skolegang (gælder alene for ansøgere under 18 år).
- desuden skal ansøger aflevere sit fingeraftryk.

En vestlig diplomat oplyste, at der skal fremlægges en straffeattest (bilag 7) samt en fødselsattest (bilag 8) for at få udstedt pas.

Øvrige krav til dokumentation fremgår i øvrigt af pasansøgningsformularen. Det fremgår heraf, at bemærkes, at ansøgeren skal fremlægge en straffeattest.

Ansøgningen inklusive de ovennævnte dokumenter indleveres til DGM, som registrerer såvel ansøgningsskema som de vedlagte dokumenter. Derefter fremsendes hele sagen til et såkaldt kontrol- eller verifikationskontor i Indenrigsministeriet. Derefter returneres ansøgningen samt de vedlagte dokumenter til DGM, der dataregistrerer alle sagens dokumenter, hvorefter sagen returneres til kontrol- eller verifikationskontoret i Indenrigsministeriet. Hvis der ikke er forhold, som forhindrer pasudstedelse til ansøgeren, vil Indenrigsministeriet derefter udstede passet.

Kilden påpegede i den forbindelse, at pas tidligere blev udstedt af Udenrigsministeriet, men under det nye styre er opgaven overgået til Indenrigsministeriet. Der blev desuden gjort opmærksom på, at diplomatpas og tjenestepas for ansatte i f.eks. Indenrigsministeriet fortsat udstedes af Udenrigsministeriet.

Adspurg om, hvorvidt man for at få udstedt pas skal angive en årsag til, at man ønsker at rejse til udlandet eller, hvorvidt man sågar skal fremvise billet oplyste kilden, at dette ikke kræves. Det er alene i tilfælde, hvor ansøger anmoder om hastebehandling af pasansøgning, at vedkommende skal angive en årsag til dette.

Adspurg om, hvilke forhold, der kan tale imod, at en ansøger får udstedt et pas opregnede kilden følgende grupper:

- personer, som nægtes pas af politiske årsager
- personer imod hvem, der verserer en retssag, for eksempel narkoforbrydere
- personer, hvis congolesiske statsborgerskab ikke har kunnet bekræftes

Under normale omstændigheder er sagsbehandlingstiden for en pasansøgningssag ifølge DGM ca. 1 uge. Afgiften for pasudstedelse er 236 congolesiske francs.

I DRC kan pas idag alene udstedes i Kinshasa. Myndighederne arbejder på, at pas ligeledes skal kunne udstedes i andre byer. Derudover kan pas udstedes af DRC-ambassader i udlandet.

DGM oplyste, at de nye DRC-pas, som er blå (bilag 9), indførtes i december 1998. Zaire-pas er ikke gyldige længere, og hvis man er i besiddelse af et Zaire-pas vil dette blive udskiftet med et DRC-pas. De gamle Zaire-pas bliver efterhånden inddraget, og indehaveren får en kvittering. Den pågældende skal derefter fremlægge de foreskrevne dokumenter, hvilket reelt vil sige ansøge påny, for at få udstedt et DRC-pas. DGM påpegede, at grunden til kravet om fornyet ansøgning er, at pasudstedelse under det gamle styre foregik under meget ukontrollerede forhold. Ifølge kilden var det dengang muligt bestikke sig til at få udstedt pas, ligesom det var muligt at købe et pas.

4. Udrejseforhold i Kinshasa lufthavn

Adspurgt om muligheden for at udrejse illegalt af DRC betonedes DGM, at dette er muligt i alle lande, også i DRC. I den forbindelse henviste kilden til, at alene udstrækningen af DRC's grænser umuliggør en fuldstændig kontrol med alle udrejsende.

DGM vurderede endvidere, at illegal udrejse af DRC via Njili lufthavn i Kinshasa er særdeles vanskelig. Det er meget usandsynligt, at det skulle kunne lade sig gøre at bestikke sig til udrejse. Kilden påpegede dog, at der findes eksempler på personer, som forsøger at udrejse på falske eller ændrede papirer.

I samme forbindelse oplyste DGM, at myndighederne er i færd med at liberalisere udrejsemulighederne af DRC. Det nuværende styre overtog til at begynde med Zaires bestemmelse om, at udrejse alene var mulig med en udrejsetilladelse fra myndighederne. Kravet om udrejsetilladelse har været afskaffet siden marts 1999. I dag får udrejsende congolesiske statsborgere alene et udrejsestempel i deres pas.

Delegationen konstaterede ved selvsyn, at kontrollen ved udrejse fra Njili lufthavn i Kinshasa er forholdsvis stram. Efter et indledende check ved indgangen til afgangshallen, hvor pas og billetter skulle forevises, skulle man igennem endnu to check af pas, før man nåede frem til selve check-in-skrankerne.

Derfra blev delegationen ført til en ventesal, som er udrejse-lounge for diplomater. Her gennemførtes endnu et billet- og pas-check, hvorefter delegationen kunne gå ombord i flyet. Man blev ikke bedt om at udpege sin egen bagage før ombordstigningen i flyet.

Hvad angår ikke-diplomatiske udrejsende fik delegationen ikke indtryk af, om der forekom yderligere kontrol efter check-in.

5. Dokumenter

En vestlig diplomatisk kilde oplyste, at mange congolesere fortsat er i besiddelse af ID-kort udstedt i Zaire-tiden. Der er tale om et grønt, mange-fløjet ID-kort. Myndighederne er i færd med at afskaffe disse ID-kort, og derfor konfiskeres disse ofte, når de forevises af indehaveren. Myndighederne har endnu ikke indført en direkte ekvivalent til de gamle ID-kort. Idag udstedes et såkaldt Impot Minimum-kort (bilag 5), som dokumenterer, at indehaveren har betalt de foreskrevne minimumsskatter til staten. Disse kort anvendes indtil videre som gyldigt ID-kort.

Kilden oplyste endvidere, at myndighederne tidligere havde vanskeligheder med at levere tilstrækkeligt mange tomme formularer af de omtalte ID-kort fra Zaire-tiden. Derfor forekom det, særligt i provinserne, at de lokale myndigheder genbrugte sådanne ID-kort i den forstand, at tidligere indførte/ nedfældede generalia blev slettet og den nye indehavers generalia indført ovenpå, i nogle tilfælde med en tyk tushpen. Det er således, ifølge kilden, ikke nødvendigvis udtryk for falskneri, at der tydeligt er foretaget ændringer i et ID-kort fra Zaire. Det har i en periode været ganske normal myndigheds-praksis i mangel af formularer.

Jean Joseph Mukendi, CDDH, oplyste, at ansatte i Mobutus sikkerhedstjeneste DSP var udstyret med ID-kort. Han oplyste ligeledes, at der udstedes medlemskort til UDPS.

Forelagt en række betegnelser for retsdokumenter fra DRC knyttede en anonym menneskerettighedsobservatør følgende bemærkninger til de enkelte dokumentbetegnelser:

Convocation

Dokument udstedt af Police Judiciaire, kriminalpolitiet, som beordrer en given person til at møde op hos politiet.

Comparution

Dokument, som beordrer en given person til at møde op i retten. Dokumentet udstedes på basis af en rapport, som udfærdiges efter, at en given person har undladt at efterkomme 3 tilsigelser. Hvis ikke den pågældende efterkommer denne comparution udstedes en:

Mandat d'amener

Dokument udstedt af en dommer, som bemyndiger politiet til at indbringe en given person for en dommer

Ordonnance de mise en liberté provisoire

Ordre om midlertidig løsladelse. Dokument, som udstedes af en dommer eller af den offentlige anklager (magistrat). Inden 5 dage skal en given persons fængsling begæres forlænget. Den fængslede kan løslades midlertidigt, mens sagen efterforskes, hvis vedkommende ikke skønnes at udgøre en fare for den offentlige orden og forudsat, at den pågældende opgiver sin adresse/ opholdssted i Kinshasa. I de tilfælde, hvor det skønnes, at der er begrundet mistanke imod den fængslede, udfærdiges derimod en "ordonnance de détention préventive", dvs. en ordre om varetægtsfængsling

Avis de recherche

Eftersøgelsesordre, orientering om, at en given person er eftersøgt. Dette dokument er forsynet med et billede af den eftersøgte.

6. Udsendelser

6.1. Tvangsmæssig udsendelse

En anonym kilde i en international organisation vurderede, at en afvist congolesisk asylansøger, der ikke udrejser frivilligt og derfor eskorteres af udenlandsk politi til Kinshasas lufthavn, vil blive

anholdt ved ankomsten. Dette blev senere og uafhængigt af nævnte kilde gentaget af en anden kilde i samme organisation.

Samme kilde var af den opfattelse, at sådanne anholdelser vil ske næsten uden undtagelse, og den anholdte vil efter al sandsynlighed blive fængslet uden ret til at se hverken en dommer eller en advokat. Vedkommende vil heller ikke få forelagt nogen form for anklage.

Mukendi, CDDH, udtrykte bekymring over, at der eventuelt kan ske udsendelser af afviste asylansøgere til DRC under tvang. Han kunne ikke anbefale, at der finder udsendelser sted til DRC under de nuværende omstændigheder og henviste til, at Belgien, Tyskland, Schweiz og Frankrig tidligere har tvangsudsendt afviste asylansøgere til landet. Under alle omstændigheder vil en person, der eskorteres hjem af et andet lands myndigheder, f.eks. dansk politi, være under mistanke og dermed være i risiko for overgreb fra de congolesiske myndigheders side.

Mukendi anmodede delegationen om, at personer, der har behov for beskyttelse kan opnå dette i Europa. Han tilføjede, at hans organisation gerne vil samarbejde med de danske myndigheder for at sikre, at det er personer med beskyttelsesbehov der opnår asyl hos i Danmark.

Muila Kayembe, TOGES NOIRES, oplyste, at der under Mobutu-styret blev gennemført udsendelser af bl.a. afviste asylansøgere fra bl.a. Europa. Disse er blevet udsendt i større grupper med fly fra bl.a. Belgien. Alle blev taget direkte til afhøring efter hjemkomsten, og mange blev fængslet. Kilden havde ingen eksempler på, at der er sket udsendelser af afviste asylansøgere fra Europa til DRC under Kabila-styret.

Muila Kayembe vurderede, at et UDPS-medlem, der som afvist asylansøger i udlandet udsendes til DRC, ikke nødvendigvis vil få problemer ved en evt. hjemkomst til Kinshasa. Dette forudsætter dog, at vedkommende ikke er et "kendt ansigt" eller bliver beskyldt af nogen efter hjemkomsten for at have modarbejdet styret i DRC. Kilden understregede betydningen af, at enhver asylsag undersøges og vurderes individuelt og konkret. TOGES NOIRES er vidende om, at mange personer forlader DRC for at søge asyl i udlandet. Dette sker i mange tilfælde under falske forudsætninger, f.eks. ved at hævde, at man er medlem af og politisk aktiv i f.eks. UDPS.

Muila Kayembe tilføjede, at såfremt en person bliver eskorteret hjem til Kinshasa af et fremmed lands politi, vil vedkommende blive tilbageholdt ved ankomsten, på hvad der blev betegnet som "normal vis", og der vil finde en afhøring sted. Varigheden af en sådan tilbageholdelse kan være afhængig af, hvorvidt vedkommende er i stand til at bestikke myndighederne.

6.2. Frivillig hjemrejse

Mukendi gjorde opmærksom på, at en person, der frivilligt vender tilbage til Kinshasa fra udlandet og ikke genoptager sine politiske aktiviteter, ikke vil være i risiko for overgreb fra myndighedernes side. En person, der er kendt af myndighederne for sine aktiviteter for f.eks. partiet UDPS under sit udlandsophold, vil være i risiko for at blive tilbageholdt af myndighederne og hvad deraf kan følge i form af overgreb.

En person, der har opholdt sig i udlandet og vender tilbage til DRC, vil generelt set være mere i myndighedernes søgelys end en person, som allerede opholder sig i landet. En person, der frivilligt vender hjem til DRC formodes derimod at kunne opholde sig i nogenlunde sikkerhed mod

overgreb, så længe vedkommende afstår fra enhver form for partipolitisk eller anden lignende aktivitet.

En person, der udsendes til DRC og som er i besiddelse af et gyldigt pas bør, ifølge Kayembe, ikke få problemer ved hjemkomsten, men kilden understregede, at dette er under forudsætning af, at vedkommende ikke er eskorteret af f.eks. et fremmed lands politi. Der blev gjort opmærksom på, at myndighederne er fuldstændig klar over, at en person, der har opholdt sig i udlandet som asylansøger, vil være i besiddelse af penge. De betragter sådanne personer som "folk med penge". Bliver myndighederne overbevist om, at der er tale om en "økonomisk flygtning" vil vedkommende blive løsladt uden problemer.

En anonym menneskerettighedsorganisation oplyste, at en person, der ankommer til Kinshasa, såfremt myndighederne er klar over, at vedkommende har forsøgt at opnå asyl i udlandet, efter al sandsynlighed vil blive afhørt om udlandsopholdet og om baggrunden for, hvorfor vedkommende søgte asyl i udlandet. Generelt vurderede kilden ikke, at personer, der har forladt Kinshasa og atter vender hjem, automatisk vil blive mistænkt for støtte eller samarbejde med oprørere eller andet alvorligt. Kilden har selv oplevet at blive afhørt om sine forhold ved hjemkomsten fra en konference i udlandet tidligere på året.

Muila Kayembe tilbød i øvrigt, at lade TOGES NOIRES medvirke til at søge at sikre, at afviste asylansøgere, der står over for udsendelse, kan vende problemfrit og sikkert hjem.

Konsulterede personer, myndigheder og organisationer

Anzuruni, Amisi, Chef de Division Frontière, Ministère des Affaires Intérieures, Kinshasa.

Asmany, Mulondelina, Assistant du Directeur General des Migrations, Ministère des Affaires Intérieures, Kinshasa.

Cishahayo, Gérard, Colonel, Directeur Général, Ministère de l'Interieur et de la Sécurité Publique, Police del' Air, des Frontières et des Etrangeres (PAFE), Bujumbura.

En FN-kilde, Bujumbura.

En international nødhjælpsorganisation, Kinshasa.

En international organisation, Kinshasa.

En kilde i en international organisation, Bujumbura.

En menneskerettighedsorganisation, Kinshasa.

En politisk observatør, Bujumbura.

En repræsentant for en international NGO, Kinshasa.

En vestlig bistandsorganisation , Kinshasa.

En vestlig diplomatisk kilde, Bujumbura.

En vestlig diplomatisk kilde, Kinshasa.

Kalambo, Constant, Chef de Division Police, Ministère des Affaires Intérieures, Kinshasa.

Muadiamvita, Kanganga, Inspecteur National, Ministère des Affaires Intérieures, Direction Général de Migration (DGM), Kinshasa.

Muila Kayembe, Marie André, secrétaire général des TOGES NOIRES, Association Internationale des Avocats et Magistrats Défenseurs des Droits de l'Homme, Kinshasa.

Mukendi, Jean-Joseph, Président, Comité de la Défense des Droits de l'Homme (CDDH), Avocat prés de la Cour suprême de justice, Kinshasa.

Sebundandi, Christophe, Président, la Ligue Burundaise des Droits de l'Homme "ITEKA", Bujumbura.

Sinduhije, Alexis, free-lance-journalist, korrespondent for Reuters Bureau, Bujumbura.

Utshudi, Henri, Chef de Division Documentation, Ministère des Affaires Intérieures, Kinshasa.

Litteratur

Africa Confidential, *Nervous tension*, Vol. 40, No. 18, 10 September 1999, s. 4-5.

Africa Confidential, *No jogging*, Vol. 40, No. 17, 27 August 1999, s. 8.

Human Rights Watch, *Democratic Republic of Congo, Casualties of War, Civilians, Rule of Law, and Democratic Freedoms*, Vol. 11, No. 01(A), February 1999.

Udlændingestyrelsen, *Rapport fra flyvende attaché mission til Bujumbura, Burundi, 22. april – 4. maj 1999*, København, juni 1999.

United Nations, *Report on the situation og human rights in the Democratic Republic of the Congo*, submitted by the Special Rapporteur, Mt. Roberto Garretón, in accordance with Commission resolution 1998/61, 8 February 1999.

Anvendte forkortelser

AC – Africa Confidential.

ACEDH – Association Nationale pour la Communication et l'Education aux Droits l'Homme.

AFDL – Alliance des Forces Démocratiques pour la Liberation du Congo-Zaïre.

AI – Amnesty International.

ANR – Agence Nationale de Reinsegnement.

CDDH – Comité pour la Démocratie et les Droits de l'Homme.

COM – Cours d'Ordre de la Militaire.

DGM – Direction Général de Migration.

DRC – Den Demokratiske Republik Congo.

FDD – Forces pour la Défense de la Démocratie.

FN – Forenede Nationer.

FONUS – Forces Novatrices pour l'Union et la Solidarité.

FRODEBU – Front pour la Démocratie au Burundi.

GSSP – Garde(Groupe) Special de la Sécurité Présidentielle.

HRW – Human Rights Watch.

ICRC – International Committee of the Red Cross.

INNS – Institutions Nationale pour la Sécurité Sociale.

IOM – International Organisation for Migration.

MPR – Mouvement Populaire de la Révolution.

NGO – Non-Governmental Organisation.

OHCDH – Office du Haut Commissaire des Droits de l'Homme.

PAFE – Police de l'Air, des Frontières et des Etrangers.

PALIPHEUTU – Parti de Libération de Peuple Hutu.

PALU – Parti Lumumbiste Unifié.

PDSC – Parti Démocrate et Social Chrétien.

RCD – Rassemblement Congolais pour la Démocratie.

UDI – Union pour la Démocratie et l'Independence.

UDPS – Union pour la Démocratie et le Progrès Social.

UDS – Union des Socialistes.

UN – United Nations.

UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees

UPRONA – Union pour le Progrès National.

Bilagsfortegnelse

Bilag 1: Åbent brev fra "TTEKA", dateret 12. august 1999, Burundi.

Bilag 2: Pasansøgningsformular, Burundi.

Bilag 3: Oplysningskort om ansøgers personlige forhold, Burundi.

Bilag 4: Pasansøgningsformular, Den Demokratiske Republik Congo.

Bilag 5: Nationalitetsbevis, Den Demokratiske Republik Congo.

Bilag 6: "ID-kort" (Impot Minimum), Den Demokratiske Republik Congo.

Bilag 7: Straffeattest, Den Demokratiske Republik Congo.

Bilag 8: Fødselsattest, Den Demokratiske Republik Congo.

Bilag 9: Pas, Den Demokratiske Republik Congo.

Bilag 1

OPEN LETTER

Date : Thursday, 12 August 1999
From : Burundi Human Rights League « ITEKA »
To : The leaders and political class members in Burundi
Subject : Home situation and peace process

Mister President of the Republic
Honorable Speaker of Parliament
Mister First Vice-president of the Republic
Mister Second Vice-president of the Republic

Lady, Gentlemen Ministers
Honorable Members of Parliament
Ladies and Gentlemen,

At the approach of the last Arusha « rounds », Burundians-in their majority- are divided between feelings of hope and of despair that are linked to the multiple contradictory signals of the peace process itself and the home situation. The latter reaches the swinging as a gust of wind- so as not say a draught-that would speed up to the chaos. The approach of Arusha's date, the living together of peace chances with the real dangers of explosion and the necessity to confront the chances and the hopes of peace call out to Burundian political class and civil society.

The present silence of Burundian does not have to pass for either the government or the opposition as a safe-conduct to undertake without considering lessons drawn from the past and the challenges to come.

Burundians know each other sufficiently to manage to listen to their silence. Some are pacific. Others, passive on the surface, are filled with an inexpressible violence, the one that their culture and the time has taught them to contain, to repress.

In the past, from crisis to political replastering, from political replastering to crisis and from silence to silence that violence has always ended up to exploding, to « freeing oneself » blindly on thousands of innocent people. You also know how to listen to those silence and today, the silence still seems to smoulder an uncontrollable violence, ambushed violence, ready to « free itself ».

Burundians are not in the least tired of war. But being too desperate of peace, they fall back on that artificial substitution, that is the **physical security**. For five years, the political game, viciated, only seems to convince Burundians, everyone called out to his « ethnical » consciousness, that to struggle for peace or negotiate peace exclusively means to negotiate his physical security and that to negotiate his physical security can not be seen other than by terms of « ethnical » groups as well as in terms of forces.

Today, for more than on year since the beginning of Arusha peace talks, and for some months as people say so, to their end, ITEKA league notes that many political divergences still exist on the background of social and economical difficulties deeply accentuated. That situation places Burundi in the evident state of fragility and instability, with risk that social frustrations, today exacerbated, serve more than before of catalyst to violence and agitation, as the ones known since October 1993 to 1996.

AN INCREASED PAUPERIZATION

For one year, the social home situation has considerably degraded. Despite the lifting of the embargo last January, Burundi has almost remained in autarkical situation. The Burundi State, deprived of Public Aid to Development (PAD) that has always sustained its economy at more than 50% and embarrassed by its enormous security expenses, it is from month to month always worn-out and more overburdened by the social repercussions unavoidable to the war continuation: public aid to development freeze, scarcity of currency ressources, import freeze, disastrous monetary devaluation, cost inflation of goods and services, market speculations, wage freeze, the collapse of purchasing power, the increase of social scourges (corruption, organised crime, villainous criminality, and so forth.), paralysis of private sector, recruitment and hiring freeze, rising unemployment, disengagement of the state from social sectors, massive disinvestment and so forth).

In the capital and the province headquarters, sugar and fuel shortage has widely been talked about because it was conspicuous and struck especially the middle and upper classes. But the major problem, for thousands of Burundians is to subsist and provide for their family daily expenses. It does not show throughout the citizen quiet appearance. Nevertheless, that makes more than two years that it has been unbearable for the overwhelming majority of the workers of the second and tertiary sectors and too hard for those of the primary. In the same way, the state cannot grant increase in wages for fear to worsen his budgetary disablement and inflation.

Workers of the primary sector farmers in particular are incapable of providing for the expenses and investments that are required for production increase and productivity of their lands which are more and more parcelled out. The Burundi state does not give them any support facing that need as it is disengaged from investment sector.

That listing is not exhaustive. It easily leaves to be guessed how the repressed anger of a rising group of Burundians, entangled in inextricable social difficulties. The history of Burundi and of the world has proved that social frustrations have always served as compost to violence. Yet, the depicted scene also constitutes the social blackcloth of the peace process that entered in the decisive phase.

Whereas those complications increase, the state loses its means as time goes. The more it accuses disablement the more it loses its authority that it had been able to show since July 1996.

So as to say, all happens a bit as if, in the balance indispensable to seek between measures of force and measures of the right in order to reach the point of stability, the state has resorted to measures of force without succeeding to promote the measures of the right proportionally.

The Burundian State has entered in a decreasing yield and capacity phase that it must and can overcome in imprinting a new logic and a new dynamic.

IDEOLOGICAL POSITION STUCK-UP

For some weeks, whereas the social problems increase, the interior opposition front tempt to reopen and to revive relying on the social grumble, the preoccupations based on Arusha peace talks and the difficulties of the government to face social needs and calm down those fears. Appeals to mobilization come up, threatening pamphlets are distributed. Emprisonement measures have followed without delay. On the armed front, since last March, the attacks have been made more incisive. Provinces so far quiet-Ruyigi, Rutana- have been the place of bloody incursions and violent confrontations. In rural Bujumbura, the outbreak of the armed confrontation accompanied by their usual share of violence towards civil populations, has provoked some violence thrust on the peripheral zones of the capital, Bujumbura where the night rounds of civilians have suddenly resumed. Putting the tension to paroxysm, the bloody ambush have suddenly reappeared last July on the national roads linking the capital to the north, the center, the east and the south of the country. The armed factions of the exiled opposition whether sitting or not in the Arusha peace talks put a point of honor to reaffirm their presence in implementing the increasing build-up violence. Concurrently, the peace process does not show remarkable advance. Of course, the « peace talks » have been started since June 1998 in Arusha. In July 1999, they were at their sixth « round ». But, it would be extreme to call them « dialogue », so much as the intellectual persons that are confronted and clashed there seem stuck in the divisions and the bipolar and manichean sketches that have carактерized for six years- indeed even for 30 years-the « debate » at home as well as abroad.

The speech of the different political groups stagnates in the assertion of the misdeed committed by the « other » and in the danger that he represents for himself. It also appears that the highlighting of the violence and injustice undergone ; the claiming of the judiciary damages, and radical, political measures that this would bring about are equally a turning point. But no matter which side we consider, no one seems to seek to understand the other's demands. Now and then, one side may justify or tolerate injustice, violence, or atrocities committed by members of his group.

Each group duplicates the faults that it accuses the other group of committing.

This reasoning leads to the same reflexes as those we have been experiencing for 30 years : negative ethnic solidarity, self-justification, globalization, ethnic blind vengeance, etc. As times fly and no pioneer generation is determined to give up violence, those practices are being transmitted little by little from parents to children, and eventually turning into a culture. We are not learning how to settle our conflict. For so long, we have learnt nothing but living with an abscess, that is, keeping it and then incising it every 10, 15 years.

This situation has prevailed for decades. The page must be turned and change in Burundi must come from political class first. Only an open-minded political class which can come up with new alternatives, dialogue, tolerance, and audacity, capable of transcending the ethnic differences and freeing from sectarian reflexes and prejudice can lead to a profound political and social change in Burundi. Burundians will not be freed from their ethnic blinkers by politicians who can not get themselves rid of those blinkers.

Likewise, the political class will not be able to settle the Burundian conflict if they do not have the guts to recognize one another and address the problems and needs expressed by the other side, on equal grounds and with respect and dignity.

A year and more after the Arusha peace talks the politician should stop comforting himself by outdoing his rivals in showing to his ethnic clientele that he is unequalled in the defense of his ethnic group.

It's high time politicians demonstrated their will and capacity to understand the partner's concern and suggested serious, courageous measures aimed at gaining the other side's confidence; even in case this would entail risks. There is no **lasting solution to the Burundian conflict that does not require a minimum confidence and respect, real concessions to grant each other, and risks to run**

ACKNOWLEDGING THE INJUSTICE EXPERIENCES BY THE OTHER AS THE BASIS TO SINCERE RECONCILIATION.

The need of justice for all Burundians is one of the key matters to the conflict. The fears and acute need of security and justice expressed by both Tutsi and Hutu people are rooted in a real history characterized by series of violent acts experienced by both groups, and which are nourished by ignorance and poverty.

Sincere reconciliation requires damages for the injustice undergone, which themselves require prior acknowledgement of that injustice. From 1965 up to now, the Burundian history has been characterized by violent events that are engraved on the Burundians' minds and transmitted from parents to children.

The impunity of the authors of those violent acts is itself a vector of violence. The tragedy with Burundians is that everyone admits it but solely in the scope of his interests. We just think of the » justice due to ourselves and « our aliens », but we do not care about the one that is due to the others. We only think of the struggle against the impunity « granted » to the authors of violent acts against our aliens, just as if the other form of impunity is justifiable or tolerable. The point reached in committing violent acts in Burundi will never allow the trial of all their authors. It is important, however, to initiate actions that will lead to the sincere acknowledgement of injustice.

A collective movement of opinion aiming at the mutual and sincere acknowledgement of that injustice would contribute to securing all Burundians. It is up to Burundians to conceive and implement policies and mechanisms that are the most adequate to the promotion of that movement of opinion. On the contrary, ITEKA League does not believe in the peace and reconciliation that would be grounded on keeping the current ethnic divisions- bipolar and Manichean- of the society. That would be a matter of new respite.

EXCLUSION- FREE DISCUSSION WITH THE OPPOSITION

The political deadlines to come seem to tense the politicians. The government reacts in the same way to armed rebels' and internal opposition's attacks : very strongly.

ITEKA league understands the government's concern about fighting firmly anything that would disturb security over to territory or harm the respect of State's institutions and authority

However, ITEKA league finds that the government causes political unrest by silencing some opposition media organisations. The media and other channels of expression remain tightly closed to those who are against negotiations with the armed rebels. Under such conditions, it is not surprising that pamphlets are resorted to. However, there could be a debate with that same opposition on frank and objective grounds and in a way that hampers neither public security and order nor the peace process's stability

That debate is so much necessary as those against the Arusha peace talks base their arguments on quite understandable fears and that key represents a considerable number of Burundians, particularly among Tutsi. The silent support they enjoy derives from nowhere else than real life experience they have had. They should be given as much consideration as those who go to Arusha to negotiate.

The debate would contribute to the forwarding of that discussion on the conduct of the peace process and taking it beyond commonplaces, clichés and ideas. The muzzling of the internal opposition must stop.

PREVENTING, DETERRING, REPRESSING VIOLENCE AND INCITATION TO VIOLENCE.

The threat inspired by that opposition is no doubt understandable. It refers to the sad role played by opposition political parties during street troubles and violence of the so-called « dead city » days. If it is mandatory that the government get rid of that censoring and excessive repressing practices, it is also necessary that, opposition political parties and movements display their capacity to definitely give up their form of opposition that is factional and carefree of ethnic excesses that they generate. The government should allow all internal, opposition political parties to express themselves peacefully and legally, who, on their part, should endeavour to change their actions. They must avoid any act or talk susceptible of triggering arbitrary and indiscriminate violence, or raising ethnic tension

They would be judicially held responsible for this.

The pursuing of war and the need to have a place in the Arusha peace talks should not lead the armed rebels to violate humanitarian rights either. Attacks on civil populations - especially deadly ambushes on roads - can no longer leave anyone indifferent, nor could they be accepted as the « natural order of things ».

The end of the Arusha peace talks lets think of the danger of an outbreak of violence and agitation on several fronts. Burundians should overcome the fears and tension that precede any peace accord. They should on the contrary reach a real, just, and lasting agreement that is accepted by all parties.

It is hard to understand how Burundians as well as the international community remain passive whereas they are aware of the danger covited by the short term political deadlines that they are faced with.

ITEKA League recommends that :

- The gouvernement endeavour to take all concrete and adequate public measures that are required by the current drift and dysfunction within State services and structures ;
- The gouvernement take actions aiming at opening up the political spectrum to the opposition, both interior and exterior ;
- Opposition political parties too undertake public actions that would display their capacity to observe public order and law as well as their will to give up practices leading to arbitrary and indiscriminate violence ;
- The Burundi civil society set itself apart from the political class and therefore display their intention to lead Burundi and its youth to new options of conflicts reduction and development in Burundi ;
- The international community concretely support initiatives by the Burundi civil society and international NGO's which are aimed at preventing and repressing crimes and violence that political protagonists may attempt to halt the ongoing dialogue and impose forceful solutions to the Burundian conflict.
- With the help of international partners, ITEKA League suggests to make a list of political acts and armed violences to submit to national and international institutions for judicial action ; international partners (bilateral and mutlilateral) reconsider, in the light of the internal situation in Burundi, their suspension of developmment cooperation, in order to prevent and not fuel the conflicts and frustrations that the country's economic situation generates.

Done in Bujumbura, on August 12, 1999

Christophe SEBUDANDI

President , ITEKA League

Pusanjany

Bilag 2

République du Burundi
Ministère de l'Intérieur et de la Sécurité Publique
Direction Générale de la Police de l'Air,
des Frontières et des Etrangers

DOCUMENT DEMANDE : _____

1. NOM ET PRENOM (caractère d'imprimerie) _____
IZINA RY'IKIRUNDI N'TAZIRANO (mu ndome z'imashini)
2. NOM ET PRENOM DU PERE _____
AMAZINA YA SE
3. NOM ET PRENOM DE LA MERE _____
AMAZINA YA NYINA
4. DATE ET LIEU DE NAISSANCE _____
AHO YAVUKIYE N'IGENEKEREZO
5. PROVINCE _____ COMMUNE _____ COLLINE _____
INTARA _____ IKOMINE _____ UMUSOZI _____
6. SEXE (Masculin ou Féminin) _____
Ni (Umuhungu canke Umukobwa)
7. ETAT-CIVIL (Célibataire - Marié (e) - Divorcé (e) - Veuf (ve) _____ Souligner ce qui convient
Ni (Umusore - Arubase - Yarashukanye - Yarapfakaye) _____ Ca akurongo muni
8. NUMERO DE LA CARTE D'IDENTITE _____
INOMERO YA KARANGAMUNTU
9. DATE ET LIEU DE DELIVRANCE _____
IGENEKEREZO N'AHO YAYIRONKEYE
10. NATIONALITE _____
AKARANGA
11. PROFESSION _____
UMWUGA
12. TAILLE EXACTE _____
UBUREBURE
13. RESIDENCE ACTUELLE (Adresse complète) _____
AHO ABA
14. DESTINATION _____
IYO AGOMBA KUJA (IGIHUGU)
15. DATE DE DEPART _____
ITALIKI AZOGIRAKO
16. DUREE DE SEJOUR A L'ETRANGER _____
IGIHE AZOMARA YO
17. MOTIF DE VOYAGE _____
IGITUMA AFASHE URUGENDO
18. ADRESSE A L'ETRANGER _____
AHO AZOBA MURI ICO GIHUGU

LE REQUERANT EST-IL EN POSSESSION DE :
IMPAPURO DUSABA AFISE N'IZI :

Etudiant Majeur	Elève / Mineur	Fonctionnaire	Commerçant	Autres activités professionnelles	Sans profession
1) Carte d'étudiant 2) Carte d'identité 3) Identité complète 4) 2 Photo passeports 5) Attest. d'hébergement 6) Attest. d'inscription 7) Attest. de prise en charge 8) Attest. de bourse	1) Extrait d'acte de naissance de l'officier d'Etat Civil 2) Attestation de prise en charge signé par le Notaire 3) 2 Photo passeports 4) Attest. des parents 5) Attest. de scolarité	1) Carte d'identité 2) Identité complète 3) 2 Photo passeports 4) Attest. de service 5) Attest. de congé	1) Carte d'identité 2) Identité complète 3) 2 Photo passeports 4) Carte de commerce	1) Carte d'identité 2) Identité complète 3) 2 Photo passeports 4) Document qui peut confirmer le métier	1) Carte d'identité 2) Identité complète 3) 2 Photo passeports 4) Confirmation d'identité signé par le Chef de zone (en cas suspect) 5) Ticket aller et retour

N.B. Attestation de non poursuite pour les Etrangers et Nationaux majeurs.

POUR LES ENFANTS ACCOMPAGNANT LE TITULAIRE

NOM ET PRENOM	AGE	SEXE
1. _____	_____	_____
2. _____	_____	_____
3. _____	_____	_____
4. _____	_____	_____

SIGNATURE DU VOYAGEUR

AVIS DE L'AUTORITE

udfyldes af head of migration service
Reception

Bilag 3

REPUBLIQUE DU BURUNDI
ADMINISTRATION GENERALE
DES MIGRATIONS

DOSSIER N°

PHOTO

FICHE DE RENSEIGNEMENT
POUR LES NATIONAUX

1. Nom et prénoms: _____
2. Nom et prénom du père: _____
3. Nom et prénom de la mère: _____
4. Date et lieu de naissance: _____
5. Etat civil: _____
6. Profession: _____
7. Taille: _____
8. N° De la carte d'identité: _____
9. Date et lieu de délivrance: _____
10. Attestation d'identité complète N: _____
11. Nom de l'époux (Eponse): _____
12. Adresse complète: _____
13. Enfants accompagnant le titulaire: _____

	NOM ET PRENOM	AGE	SEXE
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

SIGNATURE DU TITULAIRE: _____

DATE: _____

[illegible]

46

REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU CONGO
MINISTRE DES AFFAIRES INTERIEURES
DIRECTION GENERALE DES MIGRATIONS
D.G.M
DIRECTION DE LA CHANCELLERIE

1

FORMULAIRE DE DEMANDE DE PASSEPORT ORDINAIRE

N°d'Ordre.....

a) **CHACQUE DEMANDE DE PASSEPORT DOIT COMPRENDRE**

- 1 Trois exemplaires du présent formulaire dûment remplis
- 2 Quatre photos format passeport.....
- 3 Avis favorable de l'Administrateur du Territoire ou du Bourgmestre, du Chef de localité ou du quartier attestant les origines du requérant.....
- 4 Deux photocopies du certificat de nationalité délivré par le Ministre de Justice
- 5 Deux photocopies de la carte d'identité.....
- 6 Deux photocopies de l'extrait du casier judiciaire récent.....

b) **SELON LE MOTIF DE DEPLACEMENT**

A ces documents, il doit être ajouté selon le cas :

- 1 Visite familiale :
- Deux photocopies de l'attestation de prise en charge de la personne à visiter.....
- 2 Employés des sociétés privées en mission à l'étranger :
- Deux photocopies de l'attestation de service.....
- Deux photocopies de l'ordre de mission.....
- 3 Soins médicaux :
- Deux photocopies de l'autorisation du Ministre de la Santé.....
- 4 Agents de l'Etat se rendant à titre privé à l'étranger :
- Deux photocopies de la décision de congé.....
- 5 Tourisme : Faire preuve des moyens de subsistances suffisants.....

c) **POUR LES INCAPABLES JURIDIQUES**

Aux 5 premiers documents de la série, il doit être ajouté selon le cas :

- 1 Epouse :
- Deux photocopies de l'autorisation maritale légalisée par le notaire ou l'autorité de la commune + (original à retourner).....
- Deux photocopies de l'extrait de mariage + (original à retourner).....
- 2 Mineurs d'âge :
- Deux photocopies de l'autorisation parentale légalisée par le notaire ou l'autorité de la commune.....
- Deux photocopies de l'extrait de naissance.....

d) **AUTRES CAS**

Selon les cas particuliers suivants, il est nécessaire d'ajouter aux cinq premiers documents de la série :

- 1 Etudes :
- Présentation du dernier titre scolaire ou académique dûment légalisé à l'Inspection Générale de l'Enseignement (Ministre de l'Education Nationale)
- Présentation d'un billet d'inscription à une Institution d'Enseignement à l'étranger
- Deux photocopies de la bourse d'études pour les boursiers.....
- 2 Religieux :
- Deux photocopies de l'autorisation de la congrégation ou la communauté.....
- 3 Opérateurs Economiques :
- Deux photocopies du registre de commerce.....
- Deux photocopies de l'autorisation de l'affiliation à la FEC ou à la Confédération des Petites et Moyennes Entreprises du Congo (COPENECO).....

2

NOM :
 POST NOM :
 LIEU ET DATE DE NAISSANCE :
 SEXE : ETAT CIVIL :
 PROFESSION :
 DOMICILE :
 VISAGE : (*) COULEUR DES YEUX :
 (*) SIGNE PARTICULIER :
 NOM DU PERE :
 NOM DE LA MERE :
 NATIONALITE D'ORIGINE :
 PROVINCE : DISTRICT :
 TERRITOIRE : SECTEUR :

ENFANTS ACCOMPAGNANT LE DEMANDEUR

NOM ET POST NOM LIEU ET DATE DE NAISSANCE

1.
 2.
 3.
 4.
 5.

Je certifie que ces renseignements sont sincères et exacts

Signature

Fait à Kinshasa, le

N° PASSEPORT	N° ENREGISTREMENT	POUR RECEPTION CONFORME

N.B.: Cases : à ne pas remplir, réservées au Service

Bilag 5

REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU CONGO
MINISTERE DE LA JUSTICE ET GARDE DES SCEAUX

Secrétariat Général

**DIRECTION DE LA CHANCELLERIE
ET CONTENTIEUX**

ATTESTATION N° JUST.G.S.30/ 25088 /1999
TENANT LIEU DE CERTIFICAT DE NATIONALITE CONGOLAISE

Je soussigné, **LIKALA MAKUNDABI**, Directeur-Chef de services de la Chancellerie et du contentieux du Ministère de la Justice et Garde des Sceaux à Kinshasa/Gombe; ayant la Nationalité Congolaise et l'Etat Civil dans mes attributions, et agissant conformément à l'ordonnance n° 12/356 du 06 novembre 1957 relative à la délivrance des documents et certificats et à la légalisation des signatures atteste par la présente que

MO (fille) de
de Nationalité et de
de Nationalité né (e) à
le Originaire du village de
Secteur de Territoire de
District de Province de
Résidant au numéro de l'avenue (rue)
Commune de est de Nationalité Congolaise en vertu de l'article 5 du décret-loi n° 197 du 29 janvier 1999 modifiant et complétant la loi n° 81-002 du 29 juin 1981 sur la Nationalité Congolaise.

J'atteste, en outre, que le projet de certificat de Nationalité Congolaise à établir en faveur de l'intéressé (e) aux termes de l'article 51 du décret-loi précité ne lui sera remis qu'après signature de Monsieur le Ministre de la Justice et Garde des Sceaux à Kinshasa/Gombe.

La présente attestation lui est délivrée pour faire valoir et servir ce que de droit.

Fait à Kinshasa, le

**LE DIRECTEUR-CHIEF DE SERVICES
CHANCELLERIE ET CONTENTIEUX**

== Likala Makundabi ==

Likala Makundabi
Directeur-Chief de Services
Chancellerie et Contentieux
Ministère de la Justice et Garde des Sceaux

		AGENT S. J. J. DE JAR...
Adresse: [REDACTED] Lieu de naissance: [REDACTED] Date de naissance: [REDACTED]		Hobbies:
TIMBRES FISCAUX / COE		
1 ^{er} Timbre: 1/1/01		
2 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
3 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
4 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
5 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
6 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
7 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
8 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
9 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
10 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
11 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
12 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
13 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
14 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
15 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
16 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
17 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
18 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
19 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
20 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
21 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
22 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
23 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
24 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
25 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
26 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
27 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
28 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
29 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
30 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
31 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
32 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
33 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
34 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
35 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
36 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
37 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
38 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
39 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
40 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
41 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
42 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
43 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
44 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
45 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
46 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
47 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
48 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
49 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
50 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
51 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
52 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
53 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
54 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
55 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
56 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
57 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
58 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
59 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
60 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
61 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
62 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
63 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
64 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
65 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
66 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
67 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
68 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
69 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
70 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
71 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
72 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
73 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
74 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
75 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
76 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
77 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
78 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
79 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
80 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
81 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
82 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
83 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
84 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
85 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
86 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
87 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
88 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
89 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
90 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
91 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
92 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
93 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
94 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
95 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
96 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
97 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
98 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
99 ^{ème} Timbre: 1/1/01		
100 ^{ème} Timbre: 1/1/01		

Bilag 7

ZAO/MA/11/14
 REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU CONGO
 PARQUET GENERAL DE LA REPUBLIQUE

 CASIER JUDICIAIRE

de
 Formule dactyloscopique
 43333-42242 222 12 14
 223 17 17

PAS D'ANTECEDENTS JUDICIAIRES CONSTATES

KIN (1) DIVE
 NO 3251

Kinshasa, le 19

LE PROCUREUR GENERAL DE LA REPUBLIQUE

Par délégation
 L'INSPECTEUR JUDICIAIRE EN CHEF
 Jeanne ALIEA KADOUFF MINGO
 DIRECTEUR

(1) Pava - FC
 Grabin - G
 Mod - PG d'att

REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU CONGO
VILLE DE KINSHASA

Bilag 8

COMMUNE DE _____

ATTESTATION DE NAISSANCE

JE SOUSSIGNE _____
BOURGMESTRE DE COMMUNE DE _____ ATTESTE
PAR LA PRESENTE QU'IL RESSORT PIECES D'IDENTITE EN SA POSSESSION QUE LE (LA)
LE NOMME (E) _____
_____ S. D _____
FILS (LE) DE _____ S. D _____
ET DE _____ S. D _____
RESIDANT A _____ RUE (AVENUE) DE _____
COMMUNE DE _____ VILLAGE D'ORIGINE DE _____
SECTEUR DE _____ TERRITOIRE DE _____
DISTRICT DE _____ PROVINCE DE _____
EFFECTIVEMENT NE (E) _____ LE _____ JOUR DU MOIS DE _____
_____ L'AN MIL NEUF CENT _____

FAIT A KINSHASA LE _____ 19____

DONT COUT : _____

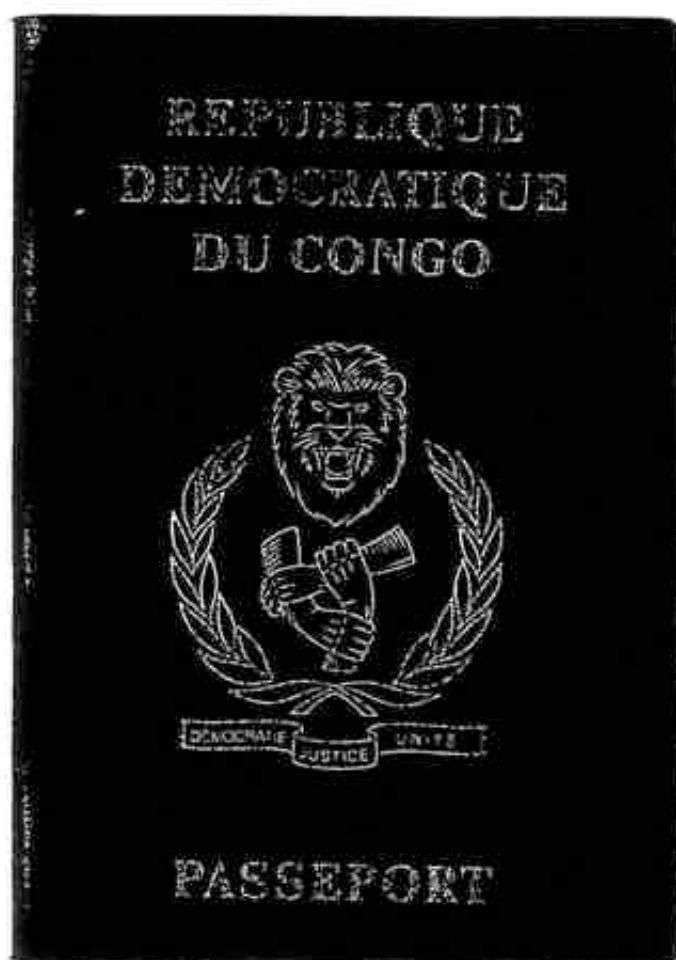
QUITTANCE N° : _____

DU _____

BOURGMESTRE
[Signature]
Bourgmestre
000-000-000/00

Bilag 9

REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU CONGO - DEMOCRATIC REPUBLIC OF CONGO - JAMHURI YA KIDEMOKRASIA YA CONGO

Passeport
Passport Paspoti

Type / Nomu ya Paspoti / Code de pays / Country code / Alama ya ukw / Passport N° / Passport No. / Namba ya paspati

P RDC

C 0000000

Nom / Surname / Jina la ukoo

Prénoms / Given names / Jina

Nationalité / Nationality / Urusi

Date de naissance / Date of birth / Tarhe ya kuzaliwa

Lieu de naissance / Place of birth / Mahali pe kuzaliwa

Sexe / Sex / Jinsi

N° d'enregistrement / Registration N° / Namba ya maandikisho kati ya buku

Date de délivrance / Date of issue / Imetolewa tarhe / Date of expiry / Date ya mwisho wa kutumika

Autorité / Authority / Mwenye madaaka

Signature / Signature / Saini

(PHOTO)
(Picha)

SPECIMEN

Signature du titulaire / Signature of bearer / Saint ya mwanyu paspori

SPECIMEN

Signature / Saint ya mwanyu paspori

Signature / Saint ya mwanyu paspori

It is hereby certified that the bearer is identical with the person on the photograph and that the signature has been given in his or her own hand.
Imekamiliweha kuma mwanyu paspori bit ni yule ambaye picha yake. Iyoon ndani na saint bit ni yule mwanyu.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

Il est certifié que le titulaire est la personne représentée par la photographie et que la signature est autographe.

SIGNALEMENT / DESCRIPTION / MAELEZO

Profession / Occupation / Kazi

Visage / Shape of face / Suru - Couleur des yeux / Colour of eyes / Rangzi ya macho - Taille / Height / Urefu

Signes particuliers / Distinguishing marks / Alama yoyote ya kipekee

Domicile / Residence / Mahali anapishi

SPECIMEN

PROROGATIONS / RENEWALS / MAONGEZO YA MUDA

Prorogé jusqu'au
Renewed until
Imeongerwa muda hadi

..... le / the / tarehe

Autorité / Authority / Mwenye madaraka

Signature / Signature / Saini

Prorogé jusqu'au
Renewed until
Imeongerwa muda hadi

..... le / the / tarehe

Autorité / Authority / Mwenye madaraka

Signature / Signature / Saini

SPECIMEN

ENFANTS / CHILDREN / WATOTO

Nom et prénom / Surname and given names / Majina

Date de naissance / Date of birth / Tarehe ya kuzaliwa

Sexe / Sex / Jinsi

Nom et prénom / Surname and given names / Majina

Date de naissance / Date of birth / Tarehe ya kuzaliwa

Sexe / Sex / Jinsi

SPECIMEN

Nom et prénom / Surname and given names / Majina

Date de naissance / Date of birth / Tarehe ya kuzaliwa

Sexe / Sex / Jinsi

Nom et prénom / Surname and given names / Majina

Date de naissance / Date of birth / Tarehe ya kuzaliwa

Sexe / Sex / Jinsi

SPECIMEN

